

Žensko in moško načelo sta dva temeljna pola stvarstva in v tem pogledu je erotika osnovna sila, ki ju povezuje. Težnja po premestitvi, repoziciji oziroma rekombinaciji elementov je nemalokrat močnejša od nagona po samoohranitvi, ali pa je celo v nasprotju z njim, ne samo v telesnem in biološkem smislu, marveč morda tudi, ali celo predvsem, v duhovnem razumevanju človeškega bivanja. Željo in hrepenenje po erotiki izpričujeta kratka proza in poezija, zbrana v zbirki *Pozna trgatev*. Priložen je esej, ki obravnava rekombinacijo v biološkem svetu in še ni bil objavljen v tiskani obliki v angleškem jeziku.

Pozna Trgatev

(Marko Vitas)

Marko Vitas: POZNA TRGATEV

Samozaložba

Brez predhodnega pisnega dovoljenja avtorja je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, tiskanje, kopiranje, predelava ter vezava knjige, vključno z naslovnico.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-821

VITAS, Marko
Pozna trgatev / Marko Vitas. - Borovnica : samozal.,
2013

ISBN 978-961-276-801-0

268255488

MARKO VITAS
POZNA TRGATEV

Delo je plod avtorjeve domišljije. Vsaka podobnost z resničnimi osebami in dogodki je zgolj naključna.

Nesmrtnim muzam!

VSEBINA

DR. ROMAN IN NJEGOV GREH	7
PLUTON (Htonska elegija).....	23
ODJEK SIRENE (Motnja v permutaciji).....	36
DAVENPORT	54
VISOKA NAPETOST (Vbod valkire).....	65
DŽAHILIJA.....	74
ON THE THEORY OF SPECIES EVOLUTION THROUGH NATURAL SELECTION.....	92
O AVTORJU.....	110

DR. ROMAN IN NJEGOV GREH

*V sanjah se zapisujejo naše usode!
(Iz Astrološkega almanaha, okoli leta 1900)*

Lukec jej! Prosim, moraš jesti,« je milo dejala Lidija. »Lukec jej, da boš velik zrasel! Če ne boš jedel, ne moreš zrasti,« sem velel in pritegnil Lidiji ter skušal narediti karseda strog izraz na obrazu, da bi vzbudil vtis resnosti povedanega na malega Lukca.

Toda mali Lukec je še naprej zdolgočaseno sedel za kuhinjsko mizo in topo zrl predse na postreženo večerjo. S komolcem roke si je podpiral glavo, z drugo roko pa je vrtel vilice po krožniku. Z Lidijo sva molčala in upala, da bo mali Lukec naredil vsaj še nekaj grizljajev. Lukec pa je še naprej vrtel vilice po krožniku, ki so ob porcelanu občasno zaškrtale z neprijetnim žvenketom. Z Lidijo sva se spogledovala in potrpežljivo čakala, dokler ni Lidija prekinila mučne tišine in z ljubečo prijaznostjo velela:

»Lukec, je že dobro. Lahko greš. Pojdi se igrat.«

Mali Lukec je urno vstal izza mize in z veselimi koraki olajšanja stekel v dnevno sobo.

»Ko sem bil njegovih let, nisem smel od mize, dokler nisem vsega pojedel,« sem nejevoljno pogledal Lidijo in začutil sem, kako se mi je nehote namrščilo čelo. Lidija je spustila pogled in ob tem kot človek, ki se vda v usodo, tiho odvrnila:

»Saj bo že. Ne bo umrl od lakote. Prav kmalu ga ne bova mogla več nasititi.«

Ničesar nisem odvrnil. Molčala sva. Tišino je zopet prekinila Lidija:

»Ali veš, da so se Sušnikovi preselili?«

»Kam pa?« sem presenečeno vrnil vprašanje.

»Nekam v Zgornje Savinjsko dolino. Kupila sta staro gorsko kmetijo.«

»Kdaj pa?«

»Ne vem. Pred kratkim.«

»Kako pa to, da nista ničesar povedala?« sem neprizadeto odvrnil, čeprav se mi je na obraz zagotovo prikradel izraz nejevoljnosti.

»Ne vem. Manica me je danes klicala. Kmetija je bila potrebna temeljite prenove in najbrž sta hotela, dokler ni bilo vse nared, to skrivnost zadržati zase. V nedeljo naju vabita, da jih obiščeva. Bomo šli?«

»Seveda, kajpada. Hm, Manica se je zagotovo morala zelo potruditi. Živi za arhitekturo in za svoj biro.«

»Ja, slišati je bila vzhičena in besede so hlastno vrele iz nje, ko mi je navdušeno opisovala, na kako lepem kraju je njihovo novo domovanje in kakšen mir in kako zdravo okolje jih obdaja. Tudi jaz sem vesela zanjo. Vedno si je želela na deželo,« je vedro pristavila Lidija.

»Lepo. Tudi jaz sem vesel za nje.«

Vstal sem od mize in se namenil v kabinet. Sedel sem za računalnik ter se priključil na svetovni splet. Želel sem pregledati nekaj zadnjih člankov o novih študijah in o najnovejših primerih. Ura je bila krepko čez polnoč, ko sem zaključil. V spalnici, kjer je nočna svetilka svetila s pridušeno rumeno svetlobo, sem našel Lidijo, ki je bila zadremala ob knjižici z naslovom *Svetovna antologija sodobne ljubezenske poezije*. Napol odeta v posteljne odeje je bila videti kot vstala Botticellijeva Venera. Lahno sem umaknil knjigo in jo postavil na

nočno omarico. Ugasnil sem svetilko in skušal karse-
da neslišno leči poleg Lidije.

Naredilo se je prelepo poznopomladansko nedeljsko jutro. Le nekaj kopastih oblakov se je podilo po sin-
jemodrem nebesnem oboku. Sedli smo v avto. Lidija
je bila uredila Lukca. Pri Lidiji sem vedno občudoval
njeno spretnost in urnost, ko se je bilo potrebno kam
odpraviti, še posebej, ko je bil Lukec še dojenček in
tudi kasneje, ko je bil malček in konec koncev tudi
sedaj, ko že obiskuje šolo, da je mislila na vse in vze-
la s seboj vse, kar bi Lukec lahko potreboval čez dan
na izletu. Skoraj nikoli ni ničesar pozabila. Vožnjo do
Kamnika preko zelenih njiv in travnikov Mengeškega
polja so mi grenili številni nedeljski vozniki, ki pa jih
od Kamnika proti Černivcu, hvala bogu, ni bilo več.
Prisilno polnjen motor z mamutskim navorom je kot
za šalo vlekel v serpentine proti prelazu v Savinjsko
dolino. Vedno sem rad vozil po gorskih cestah. Tega
sem se nalezal še kot študent, ko mi je oče podaril
majhen rabljen, vendar čisto spodobno zmogljiv avto-
mobil. Po pomladnih plohah in nalivih je rastlinje ob
poti bujno zelenelo. Mali Lukec se je na zadnji klopi
na svojem sedežku igral z eno od svojih elektronskih
igrač. Slišati je bilo elektronsko žvižganje nekakšnih
letečih krožnikov in sikanje laserjem podobnih orožij
ter hrumenje eksplozij. Sledil je spust v dolino z raz-
gledom po slikovitih hribovskih senožetih. Zadnji
del poti smo prevozili po strmi makadamski cesti.
Po nekaj kilometrih utrujajoče vožnje sva zagledala
nad seboj, pod obronkom gozda, poslopja samotne
domačije, ki je kot grad kraljevala nad strmimi pašni-
ki. Nad gozdovi pa se je razprostiral venec mogočnih

savinjskih gorskih vršacev, ki so se belili v soncu. Preden sva parkirala, smo se peljali mimo kozolca pod katerim je stal Petrov orjaški luksuzni terenec, zraven pa je bil parkiran še Maničin nekoliko manjši športni džip, takšen kot jih danes označujejo s tujo kratico SUV. Pred domačijo je stala lipa, pa oreh, zraven pa še sadovnjak z nekaj hribovskimi jablanami in češpljami. Nova stara domačija se je kitila z lesenimi opaži in rdečimi rožami na balkonu in oknih.

Pričakala sta naju na dvorišču. Navzkrižno smo se poljubili, razen naju s Petrom.

»Tukaj sta si torej spletla novo gnezdece,« je dejala Lidija.

»Ja, končno. Veliko truda in denarja sva vložila,« se je oglasila Manica.

Medtem nas je Peter povabil sest h kamniti mizi, ki je stala pod lipo. V šilca je natočil žganja.

»V tej vročini se po naporni vožnji zagotovo prileže nekaj žganega. Domače je,« je še dejal.

Nazdravili smo.

»Peter, pa ne da od zdaj naprej nameravaš kmetovati?« sem ga povprašal in se ob tem z narejeno porogljivostjo nasmehnil.

»Ne, ne, kje pa,« je odvrnil Peter, »po več kot ugodni ceni sem dal gozdove, njive in pašnike v najem okoliškim domačinom.«

Nekaj časa smo še kramljali o tem in onem in kaj hitro sva s Petrom prešla na pogovor o poslu, medtem ko sta Manica in Lidija, ker ju najin pogovor zagotovo ni posebno zanimal, kramljali o povsem drugih rečeh. Mali Lukec pa se je medtem podil po dvorišču in raziskoval okolico domačije.

Sledil je obvezni ogled notranjosti bivalnih prostorov. V Sušnikovo domačijo smo vstopili skozi mogočen kamniti portal, na vrhu katerega je bila vklesana častitljiva letnica 1830. Kamniti prag je bil na polovici, kjer se vstopa, vidno obrabljen in za centimeter ali dva nižji od polovice, nad katerim je bilo drugo krilo vrat, ki je bilo ponavadi zaprto. Manica nama je razkazala bivalne prostore v domačiji z obvezno krušno pečjo. Ob pogledu na pohištvo in na različne starinske predmete me je občasno spreletel občutek, kot da stopam po nečem, kar je mešanica razkošno udobnega sodobnega, tehnično dovršenega bivališča in etnografskega muzeja z razstavljenimi starinami. V Maničinem zadovoljnem pogledu sem začutil, da budno motri moje odzive, in če je ta ali oni prostor ali predmet naredil name kakšen vtis. Potem sta nama Manica in Peter razkazala še okolico domačije. Peter je pokazal na kraje in vršace, ki se vidijo z domačije. Nato se je Peter lotil postavljanja žara. Pridružili sta se nama tudi odraščajoči hčerki Manice in Petra, ki do tedaj nista pokazali večjega zanimanja za dogajanje. Poležavali smo na ležalnih stolih in pogled se nam je zaustavljajal na oblakih na nebu, na okoliških vršacih, na gozdovih in na okoliških travnikih. Peter se je medtem pridno ukvarjal z žarom, katerega oglje je že primerno žarelo. Zazdelo se mi je, da mi Manica nekoliko bolj pogosto, kot bi bilo običajno, ponuja to ali ono in sprašuje, če bi si še česa želel. Pogosto si je popravljala krilo poletne obleke. Njen lahkotno rahlo vihravi hod je nedvoumno izdajal vzhičenost. Pred menoj je postala starejša od Maničinih in Petrovih hčera. »Zagotovo je popolnoma podobna svoji mami, ko je bila še v rosnih letih,« sem pomislil. Pomenljivo

se je namuznila in se zatem prešerno nasmehnila ter se odpravila mimo mene proti hiši. Sprva sem osuplo zajel sapo, zatem zbral misli in se povprašal: »Le kako je lahko v tako urejeni družini otrok toliko prezgodaj dozorel?« Potem je z odprto pločevinko piva v roki k meni pristopil Peter:

»V Ljubljani sem kupil stanovanje. Morda bi storil bolje, ko bi ju dal v internat,« in s pogledom premeril svojo hčer, ki je bila pravkar stopila skozi vrata domačije. »Sicer pa,« je nadaljeval Peter, »v trgovini je denar. Samo pobrati ga je potrebno. Si kdaj razmišljal, da bi se lotil česa podobnega?«

»Ah ne,« sem mu odvrnil, »imam dobre strokovne reference. Ustvaril sem si ime in zato imam izbrano klientelo. Prakse zaenkrat ne nameravam opustiti.«

»Kakor veš,« je odvrnil Peter in zmajal z glavo ter se napotil nazaj proti žaru, kjer se je peklo meso. Občasno sem imel občutek, da ne morem ubežati Maničinim iskrivim, vendar nekoliko otožnim pogledom, ki so iskali in preverjali odziv. Od časa do časa mi je namenila komaj vidni nasmešek. Preostanek popoldneva je minil v ugodnem in nadvse sproščenem vzdušju. Na žalost pa sem moral zaradi vožnje nazaj proti Ljubljani paziti z alkoholom.

Mali Lukec je med potjo proti Ljubljani spal v svojem sedežku.

»Tako vesela sem za Sušnikove,« mi je dejala Lidija.

»Jaz tudi,« sem lenobno odvrnil in poskušal na Lidijo narediti vtis, kot da se želim osredotočiti na vožnjo.

»Ko sem se pogovarjala z Manico, se mi je na trenutke zazdelo, da ni povsem zadovoljna, da nekaj manjka, nekakšna pika na i.«

»Ne vem,« sem odvrnil, »da, tudi Peter mi je potožil, da so le nekoliko predaleč iz Ljubljane.«

Lidija ni ničesar odvrnila, tako da sem se zopet lahko osredotočil na lagodno vožnjo. Domov smo se vrnili pozno, tako da sem moral spečega Lukca odnesti v posteljo.

Srečal sem jo dober teden po našem obisku v eni izmed restavracij v središču Ljubljane med odmorom za kosilo. Njen pogled je izdajal, da se me je, več kot očitno, zelo razveselila. Sedel sem pravokotno poleg nje in si naročil neko malenkost za pod zob. Medtem ko sva kramljala, je natakár spodobno hitro prinesel naročeno. Manica pa je v tem času že skoraj zaključila s svojim kosilom. Zazrl sem se po okolici, po gostih lokala, da bi se prepričal, ali naju kdo od gostov opazuje. Segel sem pod prt, ki je prekrival mizo, ter počasi razprl razporek njene poletne obleke ter se lahko dotaknil njenih kolen. Presenečena se je sunkovito zdrznila in odmaknila koleno, vendar se je že v naslednjem hipu njeno koleno umirilo in voljno obstalo na mestu, da sem lahko, z občutkom kot bi mi svila polzela med prsti, pogladil njeno porcelanasto gladko polt na njenem nežno oblikovanem kolenu. Mirovala je in mi namenila resnoben pogled, kljub vsemu pa sem lahko v njenih očeh zaznal neskončno milino:

»Imam moža, ki ga ljubim in dve odraščajóci hčerki,« mi je dejala, ne da bi mi poizkušala odmakniti roko s svojega kolena.

»Tudi jaz ljubim Lidijo in imam malega Lukca,« sem dejal in se ji zazrl v oči in zatem nadaljeval, »ampak, ali si kdaj pomislila, da si zopet mladosten neutrgan

cvet, a hkrati zrel klas, ki ga je potrebno ubrati? Si pomislila, da ti srce zopet vzhičeno trepeče v spevu zaljubljenosti? Prisegam ti, da v življenju še nisem srečal bolj privlačnega bitja, kot si ti ...«

»Ah, vi moški in vaše lahkotne milozveneče besede ljubezni ...« me je prekinila in se zaskrbljeno zazrla proti vratom.

»Dokler Peter ne ve, je vse v redu in bo vse po starem. Ničesar na tem svetu ni bolj privlačnega kot so plameni mlade ljubezni in ničesar bolj sladostrastno vznemirljivega, kot je igra z ognjem.«

Spustila je pogled in pričela pri sebi lahko odkimavati, da so se prameni njenih las dotikali njenega vratu, kot bi hotela dejati, da se ona tega ne gre.

»Prepričan sem in zagotavljam ti, da boš čez dvajset let vse obžalovala in čému vse si se v življenju brez potrebe odrekla. Samo spomini nam pokonci držijo duha, da ne utone v ničevosti pozabe.«

Manica je še naprej molčala in s svojimi otožnimi očmi še naprej zrla proti vratom lokala. Zato sem nadaljeval: »Glej, v manj kot eni uri sva na Krasu in tam poznam kar nekaj gostoljubnih turističnih kmetij.«

V teh nekaj neskončno dolgih trenutkov je skozi moje telo zavel dušeč vihar, ki se je divje vrtinčil v moji notranjosti in boleče mlel in gnetel moj drob. »Če je sedaj ne uspem prepričati, je ne bom prepričal nikdar,« sem si dejal in poskušal ostati hladnokrven. Vprašujoče otožno me je pogledala in naposled z lahnim kimanjem le privolila.

»Počakaj me tukaj, samo po avto skočim,« sem ji dejal in se napotil proti točilnemu pultu, da bi poravnal račun. Še enkrat sem se zazrl nazaj proti mizi, kjer je sedela Manica, ki je bila ravnokar vzela svoj mo-

bilni telefon iz torbice. Medtem ko sem pešal proti garažni hiši, kjer je bil parkiran moj avtomobil, sem poklical bolniško sestro v mojo ordinacijo:

»Dober dan. Zasebna ambulanta dr. Romana Adamljeja. Želite, prosim?« se je oglasil hladno poklicni glas moje bolniške sestre v ordinaciji.

»Eva, pa kaj ne poznate moje številke?« sem nekoliko razdraženo siknil v telefon.

»Ah, seveda. Oprostite, gospod doktor,« je vznemirjeno skorajda boječe odgovorila.

»Eva, takole boste storili. Prenaročite vse današnje paciente in lahko greste domov. Telefon v ordinaciji pa prevežite na moj mobilni.«

»Da, gospod doktor, toda danes popoldne se je najavil tudi dr. Kurajovič?

»Tudi njemu recite, da naj pride drugič.«

Eva ni odgovorila z običajnim, 'da gospod doktor,' ampak je ostala tiho.

Zato sem nadaljeval: »Povejte Vesotu, da sem moral nujno na kliniko podati neko izvedensko mnenje. Recite mu še, da ga bom poklical.«

Eva je še naprej molčala. Zdelo se je, kot da je si je vzela čas za počasen vdih in nato po nekaj trenutkih izdihnila svoj običajni: »Da, gospod doktor.«

V njenem glasu sem začutil priokus jedkosti, ki je izražala trpko osuplost.

»Nasvidenje in imejte lepo popoldne,« sem odvrnil in prekinil zvezo.

Nato sem poklical očeta.

»Hoj sine, končno si me zopet poklical. To je pa zares lepo,« se je oglasil glas na drugi strani etra.

»Oče danes popoldne moram nujno na kliniko. Potem pa me čaka še sestanek, ki se utegne zavleči. Ali greš

lahko danes po Lukca v podaljšano bivanje? Prosim.«

»Kdaj pa se vrne Lidija?«

»Jutri,« sem mu nestrpno odvrnil.

»Ni problema, toda pazi na Lidijo, dobra žena je. Lepo vzgaja in skrbi za malega Lukca,« je odvrnil oče.

»Hvala, oče. To popoldne sem se zares znašel v kočljivem položaju.«

»Že dobro, sine. Bodi v redu,« mi je še odvrnil.

Prekinil sem zvezo in utišal mobilni telefon.

Medtem ko sva se prebijala iz mesta, mi je Manica začela pripovedovati:

»Veš, Petra zelo cenim. Iz nič je ustvaril podjetje ...«

»Pa kaj mi to sedaj pripoveduje,« sem pomislil. Vedel sem, da je imel Peter težko otroštvo, in da zaradi tega zna biti včasih grob in robot. Namrščil sem čelo. Manica je medtem nadaljevala:

»Toda za arhitekturo nima prav nobenega smisla in ga niti malo ne zanima. Poleg tega pa ni posebno zadovoljen, da smo se preselili. Meni, da je predaleč od Ljubljane. Razmišlja o tem, da bi preselil podjetje kam bliže našemu domu. Toda ne ve, kaj naj naredi z zaposlenimi. Prav tako tudi ne ve, če bo našel ustrezne zamenjave zanje.«

Razumevajoče sem prikimal. Nato sva nekaj časa molčala. Občasno sva si izmenjala poglede naklonjenosti. Bila sva že na avtocesti. Tišino je z žametnim glasom prekinila radijska napovedovalka:

»In zdaj vas, cenjeni poslušalci in poslušalke, vabimo k poslušanju posnetka Wagnerjeve opere Tristan in Izolda iz newyorške metropolitanske opere ...« Nato je suhoparno naštel kateri pevci in operne dive bodo nastopili v posameznih vlogah, dirigenta ter na krat-

ko povzela vsebino prvega dejanja omenjene opere. Moj avto je kot bojna fregata, ki reže valove, brzel po avtocestnih klancih proti Razdrtemu. Prikazovalnik na armaturni plošči je kazal, da motor neusmiljeno golta gorivo in pridno polni državni proračun. Piš vročega poznopomladanskega oziroma zgodnjepoletnega zraka na vetrobranskem steklu se je mešal s silovitim glasbenim izrazom Wagnerjeve mojstrovine, ki je vrela iz zvočnikov in kmalu sva se že vozila med kraškimi senožetmi in vinogradi. Zavila sva v značilno strnjeno vas s cerkvijo in velikim zvonikom na sredini zaselka.

V izbrani turistični kmetiji naju je pozdravilo razpelo v kotu preddverja, kjer sprejemajo goste. Z ledenim ošabnim, prezira polnim pogledom, je oskrbnica z oholo osornostjo vendarle neprijazno izročila ključke ene izmed sob. Ko sva se vzpenjala po stopnicah, sva morala mimo nekakšne barvne reprodukcije Jezusa Odrešenika z rumeno avreolo okoli glave in z odprtim srcem na prsih, ki je visela na steni. Vstopila sva skozi vrata v lično, snažno urejeno sobo. Takoj sem jih zaklenil za seboj. Na hitro sem se razgledal po sobi in po majhni kopalnici s straniščem. Manica je stala pri oknu in si sramežljivo kot srednješolka odpenjala gumbe na obleki. Njena poletna obleka je kmalu zdrsnila z nje. Vzravnala se je in si odpela nedrček, ki je prav tako zdrsnil na tla. Takoj zatem se je zopet sključila in začela slačiti spodnje hlačke, ki so se bile za trenutek zataknille ob peto njenih poletnih čevljev, ki so nekoliko spominjali na sandale z dvignjeno peto. Gola se je vzravnala in nekoliko postrani nagnila glavo ter se z izrazom bolečega hrepenenja v

očeh otožno zazrla vame. Skozi okno se je v pramene njenih las ujel sončni žarek. Za trenutek je postala in nato odločno stopila iz kroga svojih oblek, ki so ležale na tleh, in se napotila proti postelji. Sedla je na rob postelje in se sezula. Za trenutek se mi je pogled sprehodil po milem, kot bi ga bil oblikoval največji kiparski mojster, reliefu njenega hrbta. Legla je na posteljo in zamaknila glavo nekoliko na stran in priprla oči. Obnemel sem in obstal. Pred njo sem stal kot vkopan in si želel, da bi ta trenutek rajske lepote trajal večno. Imela je život oblikovan kot skica na arhitektovi mizi. Njen ozki vitki pas in ostre poteze njenega stasa, ki so bile videti kot osnutek kiparjeve umetnine ali kot zamisel, ki jo je modni oblikovalec potegnili z eno potezo pisala, so se prelivale in mešale z blagimi žensstvenimi oblinami. Njene grudi in boki so privlačile kot kipec poganske boginje plodnosti. Stal sem pod nebesnim svodom in zrl v neizprosno privlačen mistični totem življenja. Pogled mi je zdrsnil na njeno mednožje. Hladno meso njenih rahlo razprtih usten je vabilo kot zrel sočen figov sad v poznopolletni pripeki. Ko sem premagal mrtvilo v sebi, sem jel, z nerodnostjo najbolj okornega zmeneta, v naglici odmetavati oblačila. Legel sem poleg nje kot najbolj pobožen vernik pred oltar. Previdno sem jo objel. Na njenem obrazu se je zarisalo zadovoljstvo, kot bi se ovila v mehko voljno temino najbolj črnega plašča iz najmehkejšega krzna. Pričel sem jo poljubljati. Sprva počasi z občutkom in nato vse bolj hlastno. Vsega se ne spominjam natanko, a vem, da sem se prav kmalu zalotil, kako okušam vonj po soli njene kipeče krvi. Skozi težino vek sem zrl v njen otožni obraz, v njene oči hrepeneče po iskreni in predani ljubezni. Njena

medenica mi je kmalu pričela hvaležno vračati poljube. Dojemal sem fetiš njenih nevpadljivih oblek in izpod njih nebeško lepoto. Razumel sem njen razumni resnobni izraz na licih marmornate boginje, in za njim čutil kipečo strast in poželenje. Njeni prvi stoki so mi iz spomina priklicali domačnost njihovega bivališča, toplino zavetišča pred ponorelim zlaganim svetom. Izbrušeni okus za lepo umetnost se je mešal v mojih mislih z vse močnejšimi vzdihmi iskrenosti, nje, ki se je predajala. Vonjal sem hlape plinskih meglic urejene snovi. Beseda je meso postala. Hodil sem v krogih in se izgubljal v spirali stvarstva. Prostor in čas sta se v duhu upogibala. Popek miline njenega trebuščka se je kot peščena ura, ki šteje iztekajoči se čas, usločil. Ječala je vse bolj grleno in ko so njeni vzdihmi zadeli v strop, je zatrepetala, kot bi njeno polt prelil hlad lahko hlapljivega etra. Zaslišal sem bučanje silovitih valov, ki so deroče pljusknili čez previsno steno njenega kamnito resnega obraza. Zdrknil sem vanjo in v vsemirje izpod njenih vek. Njena medenica se je hvaležno spodvila in hrbtenica usločila. Rosa njene strasti me je blagohotno oklenila in tešila moje hrepenenje. Hrepeneti ... hrepeneti ... hrepeneti ... Še vedno je zadovoljno stokala. Ječala je s sijem žarečih zvezd v svojih nedrjih. Srci sta bili kot težka kladiva v kovaški delavnici. Jeklo je cvrčalo in ledenica vrela ter divje brbotala. Hlastal sem proti ekstazi, v temo niča, dokler nisem nehal obstajati, in ko sem se povrnil, sem jo zopet zagledal, kako skozi priprte veke lovi poslednje kaplje naslade.

Ničesar ni bilo več med nama, kar naju bi razdvajalo, niti najmanjše skrivnosti. Nisva mogla dolgo tesno

objeta poležavati. Vstal sem in se zazrl skozi okno. Opazoval sem kmetijske stroje izza domačije. Gledal sem konje, ki so se pasli na ograjeni jasi, dokler se mi ni pogled ustavil v daljavi, kjer sem videl koze, ki so se vzpenjale na grmovje, ga mulile ter prežvekovale borno hranilo. Oblekla sva se in odšla iz sobe. V senci borjača domačije sva pozobala nekaj pršuta in sira ter se okrepčala z mineštro s svežimi gobami. Toda bolj kot ponujena hrana, me je zadovoljil njen mili izraz na licu svetnice. Plačala sva in se odpeljala.

Brzela sva nazaj proti Ljubljani. Tu in tam sem jo pogladil po kolenih in dalje više med razporkom poletne obleke po notranji strani njenih voljnih bedres. Z izrazom naklonjenosti mi je hvaležno vračala poglede in me gladila po vratu in zatilju. Potem sem jo povprašal:

»A bi se še kje ustavila? Imaš še kaj časa?«

S skrivnostnim nasmeškom na licih je zadovoljno prikimala. Zavil sem z avtoceste in poiskal makadam gozdarske ceste, ki je vodil v zavetje nepregledne gošče notranjskih gozdov. Oprezal sem, da ni za nama nobenega avtomobila. Po nekaj kilometrih sem zavil na komaj vozen kolovoz, kjer sem zausstavil avtomobil globoko v zavetju gozdne tišine. Takoj sva si padla v objem in se pričela vroče, strastno poljubljati. Zazrla se je in se nagnila proti mojemu mednožju. Odpel sem hlače in jih potegnil navzdol. Začutil sem gorkoto njenih ustnic, ki so me sprejemale. Čutil sem plazenje njenega duha po povrhnjici moje polti, ki je pronical v vse pore mojih udov. Z ustnicami in jezikom me je hlastno, vendar tako večje in spretno gladila, da sem lahko začutil, kako

jo zapolnjuje moja misel. Molekule so se vrtinčile in kondenzirale v kvantnem polju naslade prvinskega nagona po občevanju in so kot duh iz Aladinove svetilke poletele nad mojo lobanjo, kjer sem zrl v njen resnobni obraz, ki se je raztegoval kot ruska babuška, se vrtinčil in izginjal v mehkem tkivu mojih malih možganov in hrbtenjače. Ravno ob pravem času je prenehala. Tkanino tistega dela spodnjih hlačk, ki je prekrivala njen sram, je odmaknila proti dimljam in s priokusom porogljivosti pripomnila:

»Khe, to je pa že tako, kot v študentskih časih,« in se ob tem narahlo kislo nasmihnila.

Vešče in drzno, kot fakir, ki kroti kačo strupenjačo, me je zagrabila za vrat mojega razbolenega uda.

»Na tem svetu ni nič bolj samozavedajočega in izpolnjujočega kot je prepovedana ljubezen,« je dahnila ter si vase namestila moj nabrekli ud. Pepel pogorišča mojih senc je zašumel v toplem poletnem nalu. Usločila sva se. Zazdelo se mi je, da je njeno telo zažarelo kot božično drevesce z zvezdico na vrhu, ki se je prižgala nazadnje. Preletel me je občutek tisočerih luči, kot bi v igralnici zadel glavni dobitek.

»Prav zares, prepovedan sad je najslajši,« sem hotel zakričati. Bržkone pa tisto, kar sem izustil, ni bilo glasnejše od šepeta. V ušesih mi je zvenelo žuborenje temnih globočin uverture Renskega zlata. V bolečini me je jemala. Dolgo sva se mučila in ječala, dokler nisva naposled izjokana, združena v krču boleče naslade, obstala. Čas se je za trenutek ustavil. A kmalu sva zopet brzela nazaj proti Ljubljani. Še poslednji poljub, preden sem jo odložil na mestu, kjer je bil parkiran njen športni terenec.

K očetu sem prišel po malega Lukca, ko se je že delal mrak pozne pomladi. Kot po navadi so me v stanovanju mojih staršev pozdravile različne relikvije iz socialističnih časov, ki jih je moj oče vneto zbiral: Titove slike, kipci, rdeči prapori, delavski plakati in podobno. Starejši ko je bil in dlje ko se je čas socializma oddaljeval, trši je postajal v svojem prepričanju. Včasih se mi je zazdelo, da to počne samo zato, da bi me dražil. Z Lukcem sta sedela na kavču in spremljala neki poljuden paleontološki program, ki je prikazoval antropološki razvoj človeka prek različnih človečnjaških vrst. Ker Lukec še ni znal dovolj hitro brati podnapisov, mu je oče moral sproti razlagati, kaj to ali ono pomeni in kaj in zakaj je dejal napovedovalec v tujem jeziku. Mama mi je ponudila večerjo. Toda nisem je hotel. Z Lukcem sem se odpeljal domov.

PLUTON

(Htonska elegija)

EMBRIO

*Bežiš prek nepožetih poljan,
iznad temnih oblakov vidim tvoj let.
Mar ne vidiš v črnici grob izkopan,
a na koncu sveta ukradem tvoj jek.*

*Iz kovaških delavnic bije zven, jeklen
na zavutih poteh zgosti se moj duh,
kot slepa miš zaletim se v plot, kamnit
brsti v svetlobi maternice in oblikuje se plod.*

Nočna mora, Asmodej je in ni. Odprem oči. Razblinijo se zvezde. Zrem v oljno belino stropa nad seboj. Poza-
ba, ali pa morda niti ne. Ne vem. Ali sem se dokončno
prebudil? Tudi ne vem. Težina vek mi lega na očesna
zrkla, a nemirni pogled zre v kot med stropom in
dvema belima stenama. Mora zreti. Vedeti hočem,
da sem in da sem tukaj in zdaj. Lenobno pretegnem
otrple okončine. Življenje in bivanje morda ni smisel-
no, lahko pa je prijetno. Sedem na rob postelje. Sto-
pala položim na hladno, a na otip prijetno domač
parket. S tal me pozdravlja bujna mična plavalaska z
naslovnice slovenske izdaje Playboya, z zapeljivim iz-
razom na licu, rdeče našminkanimi ustnicami in raz-
prtimi goleni, ujeta ravno v trenutku, ko si popravlja
črno krilo prek kolen. Strmim skozi okno v krošnjo
drevesa, v mlado zeleno divje olistano vejevje. Zo-
pet sem ponočeval pred televizorjem in prespal zgod-

nje majsko jutro. Ponoči se je nad mestom zlil obilen naliv. Lahko bi bil vstal ob jutranjem svitu in tekel ali pa se samo sprehajal med jutranjimi meglicami pod sivim nebom. Lahko bi šel med cvetne gredice v Tivoli in vonjal dehtenje zelenih trav ali še naprej na Rožnik med vonjave gozdnih smol in vlažne prsti, ko je omamni duh po razelektrenju še vedno v zraku. Vroča kri bi divje zaokrožila po žilah mojega života. Toda nočem si lagati. Za kaj takega sem bil že davno izgubil voljo. Oddrsam v kuhinjo. Pristavim vodo za kavo in v toaster vložim rezini že narezanega kruha iz plastične vrečke. Vključim radio: »... *po zadnjih poročilih je v poplavah na vzhodu Kitajske umrlo več kot tisoč ljudi, nekaj deset tisoč pa jih je ostalo brez strehe nad glavo... Madrid...* « Z nožem nanašam maslo na opečen kruh. Rezilo ob tem prijetno škrtá po raskavi krušljivi rezini. Maslo se topi in se vtira v notranjost kruha. Opojní vonj kave me razbistri in njena grenka vsebina me v trenutku okrepeča. Počasi zajtrkujem. Zajtrk je moj najljubši del dneva, kadar mi ni treba iti na delo. V kopalnici stopim pred ogledalo. Mar res moram vsak dan gledati to trpko nadaljevanko propadanja pri polni zavesti? Umijem si zobe in si zatem natrem lice z brivsko peno z vonjem po mentolu, ki me prijetno zbada in osvežujoče hladi. Z odločnimi in hkrati pazljivimi gibi vlečem britvico prek lic in si odstranjujem peno. Z mrzlo vodo si zmijem ostanke pene in z mehko brisačo obrišem obraz. Na koncu uporabim mazav balzam po britju, ki ne peče preveč in ga vtrem v kožo na obrazu. Iz omare vzamem obleko, belo srajco in črno kravato. Preverim listnico. Slike otrok, očetovstvo, nova razsežnost ljubezni. Preštejem bankovce iz denarnice. Šelestijo pod prsti. Otipam njho-

vo hrapavo, mastno, umazano, vendar tako prijetno površino in jih vrnem v listnico. Zaklenem stanovanje in planem po stopnicah navzdol. Asfalt pred blokom je še vedno moker, tako da se mi podplati skorajda lepijo ob tla. Izogibam se lužam. Gost, vlažen, eterni zrak mi polni pljuča. Pod drevesi na parkirišču poiščem svoj avto. Črno limuzino sem pred leti kupil od nekega poslovneža. Dobro mi služi. Pravzaprav sem čisto po moško navezan nanj, čeprav je za mnoge le mehanski kup pločevine, usnja in plastike.

Zapeljem se nekaj ulic naprej v avtomatsko avtopralnico. Tipala nad avtomobil usmerjajo robotsko vodene šobe in ogromne valjaste mačke. Na prikazovalniku nad pralno komoro se z rdečimi svetlečimi pikami izpisujejo kratka sporočila, besede: »SPIRANJE; VROČE ŠAMPONIRANJE; SPIRANJE; SUŠENJE; VROČE VOSKANJE.« Zavijem proti obvoznici. Še prej pa se ob poti ustavim v cvetličarni. Parkiram skorajda pred vrati cvetličarne. Odprem vrata. V nosnice mi plane mešanica vonja po cvetju, po nekakšnem lepilu in vlagi, ki je domala enak v vseh cvetličarnah, in se mi zaje do kosti. Sprehodim se med polnimi vedri rezanih cvetic in med lončnicami.

»Gospod, želite kaj posebnega?« za seboj zaslišim glas prodajalke v zeleni halji, ki je skorajda neslišno pristopila do mene.

Izberem tri bele in tri temnordeče, črnikaste, bujno razcvetene vrtnice. Prodajalka jih na pultu zavija v bel papir.

»Dajte mi črnega!« jo prekinem.

Molče prikima. Iz role za seboj odreže polo črnega svilenega papirja in vanj zavije šopek izbranih vrt-

nic ter ga poveže s črnim, v mrežo tkanim trakom. Odštejem dvajsetaka. Vrne mi nekaj kovanih novcev drobiža.

Drvim po obvoznici. Šele takrat se zavem, da imam prižgan radio:

»... poleg nekaterih monetarnih in fiskalnih prijemov so za izhod iz ekonomske krize in ponoven zagon gospodarske rasti potrebne nove ideje, s katerimi se bo povečala dodana vrednost in se bodo odprla nova delovna mesta.« Zamenjam kanal na radiu:

»... slastni francoski rogljiči, čokoladne, kremne in sadne torte ter drugo pecivo in slaščice. V pekarni in slaščičarni Le Chatelier... Le Chatelier... «

Listam dalje po radijskih programih:

»Umrla je Rozalija Mesesnel, po domače Žolnirjeva teta iz Zavrha pod Šmarno goró. Pogreb bo... «

»Ko boš prišel, vedno prinesi mi rože... rože... « in dalje:

»... praying, to justify... to justify my love... «

»Cin, Cin... In Jezus reče: »Zakaj povem vam, da ga ne bom več jedel, dokler se ne dopolni v božjem kraljestvu.« In vzel je kelih, se zahvalil: »Vzemite to in si razdelite med seboj. Zakaj, povem vam, da ne bom več pil od sadu vinske trte, dokler ne pride božje kraljestvo... «

Pomikam se še naprej po radijskih kanalih...

»... nudimo vam vse vrste kamnoseških storitev, kamnoseštvo Peklenk. Obiščite nas... «

... dokler iz zvočnikov silovito ne zazveni zvonki Brünhildin sopran. Odmaknem prst z gumba za iskanje radijskih postaj. Poslušam. Ja, Wagner se je zavedal svojega mesijanskega navdiha, in ko tole poslušam, si kar predstavljam Siegfrida na parah in podiranje Valhale. Zares skrivnostna so pota Gospodova. Zaigra moj mobilni telefon. Kliče me Boris.

Prosi me, da mu pomagam urediti neke dokumente. Odgovorim mu, da bom videl, kaj se da storiti. Vozim po levem pasu ob valoviti ogradi avtoceste. Prehitevam počasnejše avtomobile in jih puščam za seboj. Motor tiho bobneče brni. Razmišljam. Pravzaprav ne. Nič ne mislim. Tudi poslušam ne. Samodejno vozim po občutku. Ustavim na bencinski črpalki. Vzamem polivinilno rokavico in si jo nadenem ter natočim gorivo. Plačam in drvim dalje. Z avtoceste zavijem na lokalno dvopasovno cesto. Vozim med travniki, gosto posejanimi s cvetočim regratom. Bolečina. Spominjam se, kako sva skrivoma pohajala po naraivi. Okušala sva in z zanimanjem spoznavala njena čudesa. Pritisnem na plin. Skušam se osredotočiti na vožnjo. Vozim mnogo prehitro po zaviti ovinkasti cesti. Prehitevam traktorje in kolesarje. Ob vhodu v naselje zmanjšam hitrost. Parkiram pred blagovnico. Stopim do bližnjega bifeja. Na stebru pred bifejem je nalepljena osmrtnica z debelim mastno črnim robom. *Blanka Černe. Od nje se bomo poslovili... do pogreba leži v mrliški vežici... Žalujoci...* Zagledam se v natisnjeni črni križec nad besedilom, ki je upodobljen skupaj s prav tako črnim drevesnim listom. S prstom se dotaknem njenega imena, a ne iz ljubezni, niti iz hotenja po dotiku, temveč želim preveriti, če je napis resničen, ali pa so vse skupaj samo hude sanje, odkar sem prejel elektronsko sporočilo o njeni nesreči. Vstopim v bife. Prestavim se nazaj skozi čas. Notranjost zanikrnega majhnega bifeja je obskurna, še vedno soc-realistična, kar je dandanes prava redkost. Notri sta samo zajetna točajka in izsušeni pijanček s ponošenim, oguljenim lovskim klobukom na glavi. Počasi sreba svoje pivo. Pred njim stoji na točilnem pultu poleg pivovske

steklenice tudi šilce žganja. Naročim kavo brez smetane in merico viskija.

»Pijemo od veselja ali od žalosti,« me pobara.

»V glavnem od žalosti,« mu odvrnem.

Razumevajoče prikima in se topo zazre v vitrine za šankom, naložene s steklenicami, ki vsebujejo različne alkoholne pijače. Zvrnem svoje šilce. Prijetna toplina se iz želodca razširi po vsem telesu. Na hitro popijem še kavo, ki mi poživi krvni obtok. Odpravim se proti pokopališču, proti mrliški vežici. Pred vežico je zbrana velika gruča pogrebcev. Vse je odeto v črnino. Njihovi bledikavi obrazi z zaskrbljeno presunjenostjo zrejo predse. Pogrebci tiho kramljajo. Nad gručo ljudi kroži jata vrabcev, ki seda zdaj na eno, zdaj na drugo drevo, in ptiči ob tem glasno, divje žvrgolijo. Vstopim v mrliško vežico, polno žalujočih. V nosnice se mi prikrade zatohli vonj po cvetju in vlagi, ki nekoliko spominja na fermentirano gnilo sadje, iz katerega skorajda puhtijo alkoholni hlapi, in je malodane enak v vseh mrliških vežicah. Na zadnji steni je v modernem ekspresionističnem stilu upodobljena pietá. Marijin obraz s črnimi, ugaslimi očmi obkroža svetlo siv svetniški sij. Med kupi cvetja in vencev stoji njena žara. Zazrem se v njeno sliko, posneto, ko je bila v najlepših letih, črno uokvirjeno in na vogalu prevezano s črnim trakom. Osramočeno se zavem, kako hladno in neprizadeto sem sprejel novico o njeni smrti. Nobe-nega obžalovanja, kajti novico sem nekako slutil in jo podzavestno pričakoval. Pogosteje kot običajno sem mislil nanjo. Ponoči sem čestokrat sanjal orošene pajkove mreže, srednjeveško kugo in okrvavljena lica. Ob novici se mi je zazdelo, kot da je za menoj nekdo zapahnil velika, masivna, škripajoča vrata samosta-

na. Po nekaj trenutkih se zopet prebudim iz spominov in se zavem svoje okolice. Ozrem se po mrliški vežici. Njen očitno skrušeni mož mežikne z očmi in prikima. Dá mi vedeti, da je opazil mojo prisotnost. Pogled se mi ustavi na njeni rosno mladi hčerki, oblečeni v minikrilo in v črne mrežaste hlačne nogavice. Naličena je in rdeče našminkana. Samozavestno zre predse. Opazim tudi njeno drugo, leto ali dve starejšo hčer. Tesno ob njej stoji mladenič. Zagotovo mora biti njen fant. Bežno pokropim pokojno in k ostalemu cvetju priložim moj šopek ter izginem iz mrliške vežice, ne da bi komurkoli izrekel sožalje. Kmalu pogrebniški pripeljejo voziček s kolesi bicikla in začnejo nanj nalagati rože, vence, njeno sliko in njeno žaro. Pogrebniški so ostareli moški, oblečeni v črne balonske plašče. Na glave imajo poveznjene klobuke, take kot jih nosijo starejši poslovneži. Njihovi obrazi izražajo globoko užaloščenost. Pomislim, da si bom lahko nekega dne tudi sam, ko bom v pokoju, morda na tak način prislužil kakšen dodatni evro. Prinesejo velikanski križ in trobojnico. Za njim prideta tudi visok, krepak, črnolas župnik in nekoliko starejši svetlolas ministrant. Župnik se prekriža. Oblečen je v črno sutano, preko nje ima odeto nekoliko krajšo, belo, čipkasto izvezeno, mašno pelerino:

»V imenu Očeta in Sina in Svetega duha, amen,« in z zamahom aspergila, kropila z blagoslovljeno vodo, ki spominja na ročaj sprehajalne palice, poškropi žaro in cvetje pred seboj. Prekrižam se skupaj z ostalimi pogrebci. Nato zmoli Oče naš in Zdravo Marijo. Večina pogrebcev ponavlja za njim. Ko se molitev konča, nas duhovnik povabi, da se pokojni pridružimo na njeni zadnji poti k Jezusu, ki je za nas vse, s svojim zgledom premagal smrt. Nato se zopet moli. Žup-

nik naučeno, tekoče in brezhibno vodi molitev. Potem skorajda ležerno prebere nekaj iz Svetega pisma. Na koncu se zopet pokrižamo in kvartet zapoje žalostinko. Gasilska godba lenobno zaigra pogrebni marš. Delujejo nekoliko razglašeno. Kljub temu mi v oči silijo solze. Z otožnim zvenom zazvoni cerkveni zvon. Za godbeniki se začne oblikovati pogrebni sprevod. Krenemo proti cerkvi. Neka drobna ženica s kratkimi, črnimi, nakodranimi lasmi in z zajetno torbico v rokah ob razvrščanju v vrsto resnobno pripomni:

»Vsaj ni dolgo trpela.«

Povorka se vije kot velika črna kača mimo pokopališča, do vhoda cerkve, zidane v neogotskem stilu, ki je nenavadno velika za tako majhen kraj.

Skupaj z ostalimi pogrebci vstopim v cerkev. Ob vhodu se prekrižam. Ostanem na vogalu ob vhodu v cerkveno ladjo. Cerkev se počasi napolni. Vrata cerkve se loputaje odpirajo in zapirajo. Večina pogrebcev drži pred seboj prekrižane dlani. Nihče se ne zmeni zame. Bolj zvedavi so otroci, ki ne morejo prikriti radovednosti. Skozi vrata vstopi mlada nuna. Prekriža se. Njeno gibko telo se večje prikloni. Izpod črne naglavne rute ji na bledikav obraz sili pramen črnih kodrov. »Kristusova nevesta,« si rečem. Nad menoj votlo zaškripa les in zamolklo zaropota. Zai-grajo orgle s svetlim zvenom. Začne se sveta maša. Gotska okna z upodobljenimi nabožnimi motivi preseva luč pomladnega dne. Čeprav je dan oblačen in deževen, je v notranjosti cerkve videti, kot da je zunaj svetel sončni dan. Ljudje so videti prizadeti. Toda bolj kot užaloščenost, je mogoče na njihovih obrazih razbrati pretresenost. Njena nenadna smrt nas je vse

opomnila, da smo minljivi in da vsakdo mora enkrat umreti. Pozornost mi pritegnejo redovnice, ki so pred oltarjem začele peti litanije. Lepo je. Oziram se po angelih in po nabožnih oljnih slikarijah ob straneh cerkvene ladje. »Presenetljivo veliko golote, kako nenavadno ... « pomislim, » ...simbol iskrenosti.« Bere se iz Svetega pisma in moli. Verniki z loputajočim ropotom, kot bi nekdo stresal težko kamenje na lesen pod, vstajajo in sedajo. Zbrano prisluhnem tistemu delu branja, ki s priliko nagovarja vernike, da razmislijo o svojih grehih in jih navaja k vprašanju, da kdo ima pravico prvi zalučati kamen. Župnik nas v pridigi opomni, kako mogočna je Gospodova volja. Svoje besede podkrepi z dejstvom, da je pokojna še na predvečer smrti ljubeče delila naklonjenost svoji družini. Pozove nas k čuječnosti, kajti smrt nam je vedno za petami. V trenutku si zamislim okostnjaka, ki sledi moji senci in mi z ledenim zadahom diha za ovratnik. Na koncu svoje pridige duhovnik še enkrat oriše boga kot strogega, a pravičnega očeta, ki budno motri naša zemeljska dejanja in nas s tehtnico v roki skrbno preizkuša z nebeškega prestola. V delu maše, ko si verniki podajo roke, se rokujem z nekom, ki ob tem pogleda nekoliko vstran. Kvartet zapoje še nekaj žalostink. Zapustim cerkev, ko nekateri verniki začnejo stopati v vrsto k svetemu obhajilu. Čez nekaj časa se priključim sprevodu, ki je krenil proti pokopališču. Opazujem rodbinske nagrobnike in berem njihova imena in letnice. Sprevod obstane pred odprtim grobom. Vrani krakajo. Nihče od pogrebcev me ne gleda, a me vsi vidijo. Završal je lahni vetrc in tkanine so vzvalovile. Ponovno prične močno deževati. Kaplje so izvržene solze, ki kot vase zapreden tu-

jek hitro polzijo po listih sveže nabranih rož. Odprejo se dežniki. Videti je, kot bi se črni padli angeli spustili na zemljo. Zadiši po sveže pokošeni travi, po rožah in po vlažni črnici. Zli duh se plazi in širi po pokopališču. Kot da bi ga hotela odgnati, duhovnik in ministrant ponovno vodita molitev. A ne molita z dovolj veliko vnemo, ampak medlo in ponižno, skorajda jokaje in daleč premalo goreče, da bi ga pregnala, kajti Satan ... Satan je veliko močnejši kot se zdi. Vetrca se v nekem trenutku umiri in preneha deževati. Sončni žarki s svetlo belino za trenutek prodrejo in posijejo skozi vrzel v debeli plasti sivih oblakov. Nekdo iz za župnikovega hrbta odmakne velik črn dežnik iznad duhovnikove glave in ga zapre. Duhovnik se komaj vidno vzravna in kot govorec, ki želi pritegniti pozornost, premeri pogrebce in jih nekaj časa zmagoslavno motri. Na njegovem črnem, brezhizno poravnanim talarju in med gručo žalujočih, blesti njegova bela mašna pelerina. Začne brati Evangelij, Razodetje. Potem se znova mrmrajoče moli. Sledi nekaj patetičnih govorov. Ko župnik in ministrant odideta, pogrebci začnejo spuščati cvetne lističe v grob in izrekati sožalja njenim bližnjim. Opazujem presunjene obraze pogrebcev, ki se bodo kmalu, vsak z svojimi mislimi na jutrišnji dan, razkropili po mestecu ali sedli v svoje avtomobile in se odpeljali na vse strani neba. Na koncu, ko že vsi razen pogrebnikov odidejo, še sam postanem ob njenem izkopanem grobu in vržem nekaj cvetnih lističev v jamo.

Preden sedem v avtomobil in se odpravim na vožnjo, si zaželim kave. Stopim v bližnjo gostilno. Ob točilnem pultu dva pogrebca pijeta črno vino, in ko grem

mimo, ujamem del njunega pogovora:

»... ampak poštene več ne najde. Daleč se slišijo govornice o njegovi nepoboljšljivi lahkoživosti ...«

Spomnim se, da že lahko vklopim zvok zvonjenja na telefonu. Vidim, da me je klical Fičo. Pokličem ga nazaj. Potoži mi, da mu je nekdo včeraj za Bežigradom s ključem temeljito po vsej dolžini opraskal avto. Govori v trdem ostrem mariborskem slengu in vmes hudo preklinja. S kosmatimi prispodobami nazorno oriše, kaj se utegne komu zgoditi. Povem mu, da je bila v sredo tekma. Skušam ga pomiriti, da gre skoraj zagotovo za vandalizem in da so bili na delu po vsej verjetnosti nogometni huligani. Na žalost pa je slišati in tako se mi dozdeva, da ga je moja razlaga še bolj razburila in razbesnela. Izpijem kavo in se odpravim proti parkirišču.

Na vhodu v središče kraja grem mimo majhne kapelice, pred katero rastejo mlade breze in pod njimi stoji klop. Na travnati gredi okoli kapelice se paseta kosovka in kos. Črna ptiča pojeta svojo pesem. Sedem na klop. Zazrem se v kip Svete Marije, ki je v notranjosti kapelice. V sinje modri obleki žalostno zre v tla pred seboj. Slišim samo ptičje petje. Mislim nanjo: »Šele sedaj se zavedam, kakšen dar si bila, ko si vstopila v moje življenje. Življenje okoli naju je zasijalo v globljih, še močnejših barvah. Kazala si mi, da tudi tam, kjer ni ničesar, mora nekaj obstajati. Naučila si me prisluhniti zvenu nedoumljivega. Ljubim te bolj kot kadarkoli. Vem, sedaj sva v strasti še močnejše povezana, tako kot še nikoli poprej. Vem tudi, da bo pri tem za vekomaj ostalo. Ljubila si moja kriva pota. Zaobjela si jih. Hotela si jih v sanjah nežno zadušiti in utopiti v oceanu

dobrega. A meni samo Bog lahko pomaga.« Zaigra moj telefonček. Sežem v suknjič in ga utišam. Mimo kapelice stopata njena hči in njen fant. Držita se za roke. Z angelskim izrazom na licu zreta drug v drugega. Ne opazita me. Takrat se razpre nebo. Črno sivi oblaki postanejo svetli, bleščeče beli. Skozi njih prodrejo razpršeni sončni žarki, a sonca se še ne vidi. Objamem marmornato korito za rože v obliki keliha. Tudi marmor, ki je vedno mrzel, je v tistem trenutku postal prijetno topel. Vonjam duh po cveticah, ki se meša z vonjem po vlažni prsti. Od zaslepljenosti moram zapreti oči. Pod vekami začutim zvezde.

Čez čas vstanem s klopi in se napotim proti svojemu avtomobilu. Pogledam, kdo me je klical. Na telefonu se je izpisalo ime »Sula«. Pokličem ga nazaj. Vabi me na večerjo. Sprejem povabilo. Sedem v avto in se odpeljem. Oblaki so se že popolnoma razkadili. Nadenem si sončna očala. Kmalu zopet drvim po avtocesti. Do večerje je še dosti časa. Ustavim se na počivališču in si ob pultu v restavraciji pripravim obilno solato s piščancem in popečenimi kruhki. Plačam in sedem za mizo. Počasi žvečim solato in piščanca. Opazujem ljudi v restavraciji. Ob sosednji mizi obedujeta dva poslovneža z vzhoda, mlajši in starejši. Vem, da sta zagotovo polna robe. Odidem iz restavracije. Na parkirišču iz prenapolnjenega, do vrha naloženega kombija izstopi dolgonoga dekle v beli trenirki in se napoti proti stranišču za črpalko. Sedem v avto. Motor bobneče zabrni. Vozim dalje proti Ljubljani. Preden zavijem v blokovsko naselje, povožim crknjeno, že povoženo črno mačko. Avtomobil se nekoliko strese. Parkiram pred mojim blokom. Med sivimi bloki ni

sonca, so samo sence. Snamem sončna očala in stopim iz avtomobila. Z nekega sivega balkona me pozdravi krokar. Vrta se in kima. Nedaleč stran rezko zagradi grlica. Vzleti in se dvigne visoko nad strehe blokovskega naselja.

Vstopim v svoje stanovanje. Nalijem si viski in vržem v kozarec kocko ledu. Zlekнем se v naslanjač. Zazrem se v prazni zgornji kot belo pobeljene sobe. Lucifer razpre svoja bela krila. Izpijem viski in takoj mi odleže. V tišini obstanem nekaj minut. Potem se odpravim v kopalnico in stopim pod prho. Mlačna voda me osveži. Oblečem svežo črno-belo črtasto srajco. Odpravim se k Suli. »Kaj hoče? Le kaj ga pekli in mu s težino lega na dušo?« se sprašujem.

ODJEK SIRENE (Motnja v permutaciji)

POZEJDON

*Ne zanima me svet znotraj tvojega očesa,
hočem piti slad tvojega odrevenelega telesa.*

Odletiva ljubica!

*K soncu na nebesni svod,
na obalo sanj odložim tvoj život,
a ko srce tvoje ne bo več tako otrplo,
z menoj pojdeš v mrzlo morjá globino.*

(Iz kulturno – umetniškega programa Radia Ljubljana)

»Ali bo kmalu prišel?« sem vprašala mamo, ki je sedela poleg mene na starinski mehko oblazinjeni zofi v dnevni sobi. Tiktakanje velike stenske ure z nihalom, ki je bila videti kot narobe obrnjeni metronom, je enolično prekinjalo tišino in odmerjalo čas.

»Seveda, vsak čas bo tu,« je mirno odvrnila mati in me ob tem hkrati nežno prijela za zapestje. Kljub maminemu dotiku se mi je dlan še naprej znojila in komaj čutno lahko drhtela.

Skrbelo me je, da ne bo prišel. Da bi si nekoliko skrajšala mučno tesnobno pričakovanje, sem se ozirala in s pogledom sprehajala po velikih omarah in kredencah, ki so zapolnjevale našo dnevno sobo. Odkar pomnim, smo jih imeli. Še vedno se mi zdijo ogromne in masivne, kljub temu da sem sedaj že odrasla in je moja postava zdaj veliko višja. Na vrhu teh omar se nabira prah, ki

polni dnevno sobo z nekakšnim nedoločenim vonjem po starinah. Vsakič znova ga začutim, ko se vrnem domov. Skorajda enak vonj je mogoče čutiti, ko vstopiš v katerokoli starinarnico v mestu.

»Ali misliš, da se bova imela lepo na morju?«

»O tem ne dvomim,« je dejala mati in me ponovno potrepljala po zapestju. Nato je v mojo dlan položila rožni venec z jekleno črnim razpelom z Ježuščkom, pripetim na ogrlico iz črnih jagod, katere so imele mestoma kovinsko sivo obrobo:

»Naj te spremlja in ti daje uteho,« je pomirjujoče pomenljivo pristavila.

»Tako lep glas ima po radiu in kako je zaljubljen vame! A misliš, da veliko pije?«

»Kje pa, daj no. Mar misliš, da bi te z očetom pustila na počitnice z moškim, obsedenim z grehom?«

Pred hišo sem zaslišala avtomobilski hrum. »To mora biti on! Končno ga bom lahko videla, njega, ki tako čudovito milozveneče bere pesmi po radijskem programu,« sem vsa radostna pomislila in planila proti oknu s tako naglico, da bi se skoraj spotaknila ob potovalko. Odgrnila sem belo zaveso. Skozi okno sem videla bel kombi s šestimi kolesi, ki se je ustavil pred našo hišo. Videti je bil čisto navaden kombi, takšen kot mnogi drugi, ki imajo spredaj na pokrovu znak s kratico IMV. Iz kombija sta urno izstopila dva moška v belem. Najprej sem za hip pomislila, da sta kuharja. A rdečega križa na belo matiranih okenskih steklih kombija in modre luči na strehi vozila ni bilo mogoče prezreti. Globoko v meni se je oglasil sum, da mora biti nekaj zelo narobe.

»Bolničarji,« sem vprašujoče vzkliknila proti mami, »le po koga so prišli,« in si ob tem hkrati z dlanjo

prekrila osuplo odprta usta. Mati je vstala s kavča in me nežno oklenila okoli pasu:

»Ne boj se, otrok moj. Vse bo še v redu.«

Na hodniku je rezko zazvonil zvonec. Mama se je resnobno z odločnimi koraki odpravila odpret vhodna vrata. Zatem so se le-ta s škripanjem odprla. Zaslišala sem moški glas, ki je nekaj spraševal in materino živčno pritrjevanje. Ko sem zagledala bolničarja na vratih dnevne sobe, sem pričela kričati. Hotela sem zbežati. Krilila in otepala sem z rokami in divje brcala z nogami, vendar me je plečati bolničar z izkušenim strokovnim prijemom umiril. Nobene možnosti nisem imela, da bi mu lahko ubežala. Odvedla sta me proti rešilnemu kombiju. Ozirala sem se nazaj proti vratom domače hiše, kjer je stala moja mati, in mi z vrha stopnišča mahala v slovo. Njeno drobno postavo sem izgubila s pogleda šele, ko sta me bolničarja potisnila v rešilni kombi.

Bolničarja sta me odpeljala v bolnišnico. Odvedla sta me skozi vrata bolnišnice. Dih mi je zapahnil težak vonj po kuhanem krompirju in po nekakšni komaj prebavljivi hrani. Ob nadzorstvu neke starejše medicinske sestre sem se morala preobleči v pižamo in bolniško haljo. Nato so me privedli pred zdravnika, zajetnega krepkega črnolasega moškega z debelimi naočniki, ki si jih je stalno s kazalcem popravljaj, da mu niso zdrknili z nosu. Pogovarjala sva se o vsem mogočem. Spraševal me je o dogodkih po svetu, o mojem študiju, o moji materi, o mojem odnosu do moških in tako naprej. Odgovarjala sem počasi in na kratko. Skušala sem biti čimbolj preudarna, kajti pazila sem, da ne bi dejala česa neumnega in mu s tem

dala povod, da bi me lahko zadržal v bolnišnici. Zato sem vsak odgovor, preden sem ga izrekla, previdno pretehtala. Že na začetku pa sem mu bila razložila, da je v mojem primeru posredi zagotovo neverjeten nespোরазum in strahovita pomota, saj bi vendar morala danes odpotovati z radijskim voditeljem na dopust. Videti je bilo, da me zdravnik pozorno posluša. Komolec je imel naslonjen na mizo in si z dlanjo iste roke podpiral brado. Naveličano si je v kartoteko z zdravniškimi kracami beležil svoja mnenja o mojih odgovorih in vsakič, kadar je hotel kaj napisati, je pritisnil na gumb na vrhu kemičnega svinčnika, ki je potem stisnil majhno vzmet pod njim, da se je lahko potem spodaj skozi luknjico prikazala konica stržena, ki je vseboval kemično barvilo. Ko sem začutila, da je bil pogovor zaključen, sem se proseče in preplašeno zazrla vanj. A njegov resnobni izraz na obrazu ni obetal ničesar dobrega.

Potem sem morala vzeti zdravila.

»Pa saj mi ni nič. Jaz sem vendar zdrava!« sem kriknila.

Medicinska sestra, ki mi je prinesla zdravila, je resnobno spodvila ustnice in mi skušala pomirjujoče obrazložiti, da pač potrebujem zdravila. Toda nisem se pustila prepričati. Ponovno sem ji skušala dopovedati, da mi ni nič. A bolničarka je bila nepopustljivo vztrajna in se ni dala motiti v svoji nameri:

»Seveda, seveda, samo nekoliko si živčna. Vzemi, odleglo ti bo.«

Sledil je prvi elektrošok. Ne spominjam se dosti. Vem pa, da mi je srce razbijalo kot stroj parne lokomotive,

katere parajoči pisk mi je prebijal možgansko opno. Stroj je šumeče sopihal in mi divje poganjal kri po vseh možganskih žilah. Slišala sem plahutanje ptičjih peruti in rezko golobje gruljenje. In ko sem se zbudila iz narkoze, sem bila negibna kot angel v cerkvi. Počutila sem se kot voščena lutka v muzeju, ali pa kot gola plastična postava, na katere obešajo obleke v izložbah. Osebjem in bolniki so si me ogledovali in s počasnimi gibi nemo hodili mimo mene. V dnevnem prostoru za bolnike je brlel zaslon črno-belega televizorja, na katerem se je predvajalo nekakšno politično omizje.

Ponoči sem sanjala sence v votlinah izgubljenih usod. Za sanjami običajno pridejo prebliski in za njimi pogosto prikazni. Bežala sem, in če je bilo neizogibno, sem se tudi borila. Od togote sem neke noči, ker nisem vedela, ali so pošasti resnične ali ne, razparala posteljno blazino. Medtem ko je belo perje frčalo po sobi, so me zvezali v nekakšen jopič, da se nisem mogla premikati, in mi dali pomirjevala.

Ko sem si nekoliko opomogla, sem se začela spoznavati z bolniki na oddelku. Tu je bil slikar. Postala sem poleg slike, ki jo je pravkar zaključeval, in zatem sedla poleg njega.

»Kaj prikazuje ta slika?« sem ga vprašala.

»Uporne Titane v Tartarosu,« mi je na kratko odvrnil. Prikimala sem. Zatem je nadaljeval:

»Bogovi so menda sposobni s čutnostjo podajati dejstva in filozofske resnice. Sam tega ne znam in ne zmorem. Človek sem. Lahko pa poustvarjam in izražam resnico skozi umetniško lepoto. Stari Egipčani so baje to obvladali.«

»Bogovi so vendar čisti in brezmadežni ideali lepote!«
sem mu ogorčeno zabrusila.

Z dlanjo me je skozi razporek bolniške halje pogladil
po kolenu:

»Kje pa! Bogove vodijo nebrzdane strasti, in kjer je
strast, je tudi bogovska naslada, in kjer je naslada, je tudi
trpljenje!«

Odskočila sem in ga grobo z dolgimi zamahi mlatila
po zgornji strani njegove dlani. A roka, ki me je ošla-
tala se nekako kar ni in ni mogla odlepiti od notranje
strani mojih bedres. Ko sem se naposled bila le izvi-
la, sem ga zapustila in sedla poleg skoraj popolnoma
negibnega mladeniča.

»Živijo,« sem ga pozdravila.

»Živijo,« mi je odvrnil.

»Kaj pa ti počneš v življenju?« sem ga pobarala.

»Nič.«

»Mislim, preden si prišel sem.«

»Študiral sem fiziko. Ukvarjal sem se s časovnim pote-
kom entropijskih sprememb in s strukturo prostora.«

»Nič ne razumem.«

»Nekega dne boš že še razumela. Samo dovolj dolgo
moraš biti tukaj.«

»In kako si se znašel tukaj?«

»Ne vem natančno. Menda je bil je neki študentski
nemir. Sploh nisem ničesar razumel, kaj se je dogajalo
in za kaj je šlo, pa so me miličniki, vsaj tako pravijo,
premlatili. Od takrat, ko sem jih dobil po glavi, se mi
je bojda čisto sfrkljalo. Starši so prepričani, da sem
izgorel od študija.«

Približal se nama je neki bolnik odsekanih, odločnih
in razoglavih gibov. Bolniški plašč, v katerega je bil
odet, je imel nekoliko nemarno ogrnjen. Ujela sem

njegov divji, vročičen pogled in za njim začutila njegovo neukrotljivo dušo.

»Ti si pa nova tukaj, punči!« me je odločno ogovoril. Prepoznala sem glas. »To je lahko samo on! Napovedovalec z radia!« Skozi nasmeh na obrazu so mi silile solze na oči. Njegov glas je bil sicer za odtenek nekoliko drugačen kot po radiu. »Toda to je zagotovo zaradi tega, ker transmisija radijskega signala, podobno kot telefon, popači barvo in zven človeškega glasu,« sem razmišljala.

»Kako si me našel tukaj? Pa menda ja nisi zbolel?«

»Zbolel? Jaz? Kje pa! Naučil sem se goljufati pri jemanju zdravil.«

»Kako si pa potem zašel sem v bolnišnico?«

»Premestili so me iz zapora za mladoletne.«

»Iz zapora? A si kaj takega zakrivil?«

»Ah, že celo življenje drugi krivijo mene. Mati me je zavrгла, oče pa strahovito divje pretepal. Rejniki so bili skrajno neprijazni z menoj, da o poboljševalnici sploh ne izgubljam besed.«

»In na radiu?«

»Na radiu?« se je nekoliko začudil in ob tem nekoliko gor in dol zamajal z glavo. »Khe, he, tam so šele pravi kerlci. Oni vse vedo.«

»Obljubil si, da me boš peljal na morje.«

»Na morje? Hm ..., ja, zakaj pa ne?«

Po večerji sem šla z njim v bolnišnično pralnico. Bilo je temno in prostor je zaudarjal po vlagi.

»Strežnici sem izmaknil ključke od pralnice. Lahko odidem, kadar hočem,« mi je dejal.

Bala sem se, a me je miril:

»Nič bat, punči, nič ne bo bolelo. Prav lepo nama bo.«

Takrat še nisem vedela, o čem govori. Pomenil mi je vse. Bila sva skupaj in to, da sem z njim, mi je bilo tisti trenutek najpomembnejše. Potem je nenadoma planil po meni in me pričel hlastno poljubljati. Odvil je mojo bolniško haljo in mi slekel spalno srajco. Potem si me je na hitro vzel. Vsa sem drhtela in trepetala. Bila sem preveč razdražena, da bi se mu lahko predala. Ne vem več, ali od strahu ali od zdravil ali od obojega. Ko me je jemal, ni bilo prav nič lepo, kot je obljubljal. Motil se je. Bilo mi je skrajno neprijetno. Bolelo me je in krvavela sem. Nato je močno z dlanmi tlesknil po moji zadnjici. Sprva sem od strahu otrpnila in čisto onemela. Takoj zatem pa sem znova dobila močan udarec po zadnji plati.

»Kaj je zdaj to? Zakaj me tepeš?« sem glasno zahlipala.

»Tišina!« je zatulil. Njegove dlani so se lepile po moji tolsti koži.

»Zato, ker te hočem nažgat! ... nekatere je treba žgat! ... in ti zagotovo sodiš mednje.«

»Prav mi je,« sem na hitro pomislila, »zaslužim si ponižanje ... Preveč jem in se nažiram s hrano. Zato sem debela in umazana, ogabno grda. Nečistujem v mislih, v duhu in telesu! Nečistujem tudi zdaj, ta trenutek.«

Divje in silovito me je še naprej udarjal in me mlatil po vsem telesu, dokler nisem začutila, kako se je čisto pokrčil in se popolnoma privil obme. Na koncu me je izpustil in me nekaj časa zadovoljno motril. Potem pa mi je vzvišeno, skorajda osorno, ukazal:

»Jutri bodi pripravljena! Navsezgodaj greva!«

»Kam pa?«

Prešerno se je zasmeljal in mi dejal skozi nasmeh: »Na morje vendar, punči!«

»Kako je močan in kako se zna obvladovati. Lahko mu popolnoma zaupam. Zagotovo mi ne bi storil česar zares slabega. Lahko sem varna,« sem razmišljala kasneje, ko sem že ležala v postelji.

Zjutraj sva se skozi pralnico, kjer sva si lahko priskrbele obleke, odplazila na prostost. Sonce je bilo že visoko in kazalo je, da se bo naredil vroč soparen dan. Takoj v sosednji ulici se je Čarli sprehodil ob parkiranih avtomobilih in s pritiskom na kljuke od vrat do vrat preizkušal, če so zaklenjena. Ko mu je naposled le uspelo odpreti vrata enega izmed parkiranih avtomobilov, mi je pomignil, naj prisedem.

»Saj ga ne moreš vžgati,« sem mu dejala, »nimaš ključa.«

»Stoenko pa že še znam vžgati brez ključa,« se je s postavljaškim izrazom na obrazu zarežal.

Prisedla sem. Medtem ko si je Čarli dal opravka z odvijanjem stikal in kablov pod volanskim obročem, sem se zazrla v napis na tenki letvi, ki je rahlo usločeno povezovala eno stran volana z drugo, na kateri je bil tudi gumb za trobljo, preko katerega je bilo napisano »Zastava«. »Kako neumno ime za avtomobilsko znamko,« sem pomislila. Motor je naposled zarohnel in Čarli se je ponovno zadovoljno zarežal. Naglo sva se odpeljala.

»To morava proslaviti!« je dejal, »ustaviva se na kavi!« Hitro sva našla neki bife. V lokalni ni bilo nikogar, razen točajke, oblečene v delovno obleko, ki je nekoliko spominjala na halje bolniškega osebja. Nosila je najlonske nogavice, prek katerih je imela oblečene bele, kratke, bombažne nogavice. Obuta je bila v bele, visoke, ortopedске sandale. Ko je Čarli naročil vinjak in pivo, je

natakarica pričela ogorčeno negodovati in ga opominjati, da je še prezgodaj za točenje alkoholnih pijač. Zato je Čarli odprl denarnico in ji izročil nekaj bankovcev, kar jo je očitno pomirilo. Naročila sem kavo.

»Ekspreso ali turško?« me je z osornim glasom vprašala in me premerila z neprijaznim pogledom.

V misli se mi je priklical spomin na prijeten vonj po sveže kuhani kavi, ki je vsakič preplaval našo dnevno sobo, ko je mama pripravila kavo in pecivo za obiske: »Turško prosim,« sem s prosečim pogledom popremila natakarico.

Na priročnem plinskem kuhalničku mi je natakarica pripravila črno kavo in mi jo postregla skupaj z majhnim vrčkom mleka. Če ne bi bilo prek oken zaves bele barve, ki so bile od tobačnega dima že močno, skorajda rjavo porumenele, bi bilo videti, kot da s Čarlijem sediva v izložbi velike prodajalne. Čarli je medtem na dušek zvrnil svoj vinjak. V obraz je postal nekoliko zaripel in oči so se mu rahlo svetlo zasteklile. Potem je šel z dlanjo, kot bi ga hotel obrisati, preko ustja vratu pivovske steklenice, se obliznil in naredil nekaj dolgih požirkov piva iz steklenice. Mehurčki so klokotali in z izraza na njegovem obrazu je bilo mogoče čutiti, da mu opojna odrešitev sladko-grenke pijače kot balzam po opeklini polzi po grlu. Ko je odložil steklenico nazaj na mizo, se mu je komaj slišno spahnilo. Obrisal si je brke in se pogladil po bradici in zatem segel po zeleno-beli, nekoliko potlačeni, napol prazni škatlici cigaret, z majhno stilizirano žabico na beli strani zavojčka, ki je stala pred njim. Prižgal si je cigareto ter globoko vdihnil in s počasnim izdihom izpuhnil moder dim predse. Nato je mirno z raskavim, počenim glasom dejal:

»Težava je v tem, da nikdar ne moremo vedeti, kdaj hudičevo seme poganja kal v nas. Vrag je najmočnejši in najbrezobzirnejši takrat, ko niti ne vemo in kadar smo prepričani, da delamo dobro.«

Ne vem, zakaj mi je to povedal. Zazrla sem se v kavo, v katero sem bila ravno kanila nekaj mleka iz kovinskega vrčka. Beli oblački mleka so se vrtinčili v vse smeri in se počasi razblinjali in na koncu so nekoliko pobelili kavo, da je postala svetlo rjave barve. Ničesar nisem odvrnila.

Vozila sva se proti obali. Za nama je vozil bel kombi, za katerega se mi je zdelo, da sem ga že bila videvala v mestu.

»Čarli, za nama je bel kombi. Že ves čas nama sledi. Videvala sem ga tudi v mestu.«

Čarli je nemudoma je pogledal v retrovizor:

»To ni službeni kombi, a ne vidiš, da na strehi nima modre luči.«

»Ne, ne, notri morajo biti miličniki v civilu in bolničarji!«

Potem je Čarli močno pritisnil na plin. Motor je zahrnel in avto je začel divje pospeševati. Cesta je izginjala pod nama in avto se je zaradi neravnin na vozišču močno tresel. Čarli se je ves čas nervozno oziral v retrovizor. Otrpnila sem od strahu in od misli na smrt. Hvala bogu je Čarli kmalu zavil na stransko gozdno pot, kjer je moral upočasniti vožnjo. Kombi nama ni sledil v gozd. Po nekaj minutah vožnje je ustavil avto in besno, ne da bi me pogledal, izstopil iz avta ter togotno zaloputnil vrata za seboj. Tudi jaz sem izstopila. Napotil se je proti gozdu in se brezbrizno, a zvedavo oziral okoli sebe. Ponižno in pobožno proseče sem mu sle-

dila, dokler se ni ustavil ob nekem grmu, s katerega je odlomil in utrgal krepko palico:

»Zdaj ti bom pokazal, avša trapasta, kdaj boš naslednjič bluzila!«

Obstala sem brez besed in ga prestrašeno opazovala, kako je nekajkrat zamahnil s palico po zraku, da bi jo preizkusil. Mišice na obrazu in žile na vratu so mu bile izstopile. Razločno sem lahko videla nabreklo odebeljeno žilo na njegovih sencih. Prvič sem lahko v celoti ugledala podobo orla, kako drži kačo v kljunu, ki je bila vtetovirana na njegovi podlakti. Pričela sem na vso moč bežati. Histerično sem vreščala in se ozirala nazaj. Videla sem ga, kako s palico v roki teče za menoj in vijuga med drevesi. A bila sem hitrejša od njega in sem mu zategadelj lahko ubežala. Ko ga ni bilo več za menoj, sem prišla do manjše gozdne jase, kjer so bila mogočna stoletna drevesa posejana nekoliko redkeje. Sonce je sramežljivo kukalo izza košatih drevesnih krošenj. V zraku se je čutil mili duh po trohnobi lesa, ki se je mešal z vonjem gozdnega zelenja in z ostrim duhom po drevesni smoli. Bilo je kot v sanjah. Prevel me je nebeški mir. Zdelo se mi je, da ima v tej lepoti vsako drevo, vsaka bilka in vsaka cvetica svoje točno določeno mesto. Vse je imelo nekakšen svoj nedoločen smisel. Če bi lahko karkoli premaknila ali naredila po svoje, ne bi bilo več tako lepo. Lepota bi bila okrnjena. Potem sem nenadoma pomislila nanj: »Izgubila ga bom! Zapustil me bo, če mu ne ustrezem in se ne podredim njegovim zahtevam.« S hitrimi koraki sem se napotila nazaj proti avtu. Neka nedoumljiva sila oziroma neko nedoločeno poželenje me je vleklo nazaj k njemu. »Ne bo me čakal,« sem pomislila in pričela sem teči. Drevesa so brzela mimo mene.

Ko sem se vrnila k avtu, sem ga našla sedeti na štoru. Njegov obraz so obsijali sončni žarki, ki so se prebijali skozi drevesne krošnje. Očitno je bil skrušen in potr. Njegova nesrečna pojava je bila skorajda svetniška. Nekaj vmesnega, kot bi zrla v obraz dobre gozdne vile in hkrati gledala nekaj neskončno hudobnega, v nekakšno zlo prikazen. Globoko v meni se je prebudilo sočutje: »Moram ga sprejeti z vsemi njegovimi demoni,« sem pomislila.

»Pojdiva,« sem mu blagovoljno dejala.

Naveličano je dvignil pogled: »Kam pa?«

»V mesto me pelji.«

»Ali nisi rekla, do hočeš na morje?«

»Pa saj nimava ničesar: ne kopalk, ne brisač, šotora in vsega ostalega, kar ljudje vzamejo s seboj na morje.«

»A ja, saj je res,« je začudeno prikimal.

Sedla sva v avto. Sence drevesnih krošenj so letele mimo naju.

»Danes sem čisto fuč,« mi je potožil.

»Pa napiši kakšno pesem. Lažje ti bo,« sem dejala in ga pogladila po zatilju.

»To sem počel v najstniških letih po osemletki. Ni se obneslo.«

V tistem trenutku je iz gozda pred avto skočila čisto preplašena srna. Čarli je sunkovito zavrl. Nisva je udarila. Pravočasno je zbežala. V ušesih se mi je ponovno prebudilo sopihajoče šumenje parnega stroja in pisk lokomotive mi je predirno zavel skozi zavest. S prsti sem si močno pritisnila na senca. Peljala sva se dalje. Toda šumenje v moji glavi ni ponehalo. Postalo je samo nekoliko tišje, bolj pritajeno. Zaželela sem si vonja njegovih demonov, ki ga obsedajo. Hotela sem jih izruvat in prevzeti nase, jih zaliti in utopiti

v morju ljubezni. Slutila sem, da bi njihova peklenska zel lahko razbistrila šum v kaluži mojih možganov. Prižela sem se obenj in ga pričela vroče poljubljeni. Sprva mi je vračal izraze naklonjenosti in poželenja, dokler me ni strogo pogledal:

»Ne zdaj.«

Odvrnil je pogled od mene. Gledal je naprej. Skušal se je zbrati in osredotočiti na vožnjo po razbeljenem mestnem asfaltu.

V tistem trenutku se je sopihanje in šumenje v moji glavi ponovno močno ojačilo. Zakadila sem se v Čarlija in ga pričela z vso močjo s pestmi mlatiti:

»Ne maraš me, ker ti nisem dovolj privlačna!«

Silovito me je odrinil, da sem udarila ob vrata na svoji strani avtomobila.

»Kozja neumna! Ne moreva sredi belega dne fukat v središču mesta!«

Še bolj ogorčeno sem se spravila nanj in ga z vso ihto divje klofutala:

»Lažeš! ... Grda sem! ... Ni ti mar zame!«

Sprva se je Čarli skušal z rokami zaščititi pred točo mojih klofut. Potem pa je ustavil avto in izstopil ter sunkovito zaloputnil vrata za seboj. Obstala sem v avtu sredi križišča enosmernih cest. Nekaj se je premaknilo v meni. Šum je ponehal. Bila sem povsem mirna, dokler me ni prebudilo nervozno hupanje avtomobilov, katerim sva zaprla pot. Izstopila sem. Naključni mimoidoči so postajali. Nekateri pa so že postopali na mestu in tešili svojo radovednost.

»Kaj je, firbci? ... Kaj tako gledate?« sem zakričala.

»Prodajate zijala, kaj? Prodajajte jih še naprej! ... Jaz ničesar ne skrivam! Lahko se brez sramu razgalim.«

Začela sem odmetavati oblačila s sebe. Majico, krilo,

ne drček in spodnje hlačke. Metala sem jih v zrak. V njihovo tkanino se je bleščče upirala sončna svetloba. Z nog sem zbrcala čevlje in vroč asfalt me je zapekel po podplatih. Šofer kamiona za menoj je izstopil iz kabine, se nasmehnil in pogladil po brkih. Zbrala se je že velika množica radovednežev. Od nekje sem zaslišala opazko:

»... ma pa dobre joške!«

Pogladila sem se po trebuhu od pasu navzgor in privzdignila grudi:

»Ja, morali bi me pokazati Titu!« sem odvrnila in se ob tem zahahljala.

»Prekleta krava hudičeva! Ja, obleci se vendar!« sem zaslišala neko ženico z ruto na glavi in s cekarjem, obešenim na podlahti. Sovražno je zrla vame. Z ust sem jih lahko brala, da preklinja pri sebi in me zagotovo zmerja s kurbo jasno ali prasico. Neki namrgoden moški v obleki je vlekel za roko svojega sina, ki se je oziral za menoj. Skušal ga je čim hitreje spraviti stran od dogajanja. Od nekje se je razlegel rezek žvižg piščalke, ki se je naglo približeval. Kmalu sem zagledala miličnika, ki je, ko me zagledal stati golo ob parkiranem avtomobilu sredi križišča, od osuplosti obstal in izpustil piščalko iz ust. Hotel me je prijeti. Zahteval je tudi ključe od avtomobila, ki jih seveda nisem mogla imeti pri sebi. Lovila sva se sem ter tja, okoli avtomobila. Vendar je bila junijska pripeka za njegovo zajetno, z leti obloženo telo, prevelika nadloga. Zasopel je omagal in se izmučno naslanjal na avtomobil. S čela si je z robcem otiral pot. Belo miličniško čepico z veliko peterokrako zvezdo nad šiltom je bil potisnil čisto nazaj proti temenu glave. Množica radovednežev se je grom-

ko smejala. Nekateri tako zelo, da so se ob krohotu grabili za kolena.

Potem je z nasprotne strani ulice pridrvel kombi. Povsem enak kot tisti, ki me z doma odpeljal v bolnišnico, le da je bil modre barve. Kasneje sem izvedela, da se je za tak kombi v žargonu udomačil simpatičen izraz marica. Iz nje so poskakali miličniki. Že iz njihovih samozavestnih pogledov sem lahko takoj razbrala, da so iz drugačnega testa kot je bil miličnik, ki me je lovil okoli avtomobila. Bili so visoki in postavni. Njihove čepice niso bile bele, temveč sivo modre. S hladnokrvnostjo v očeh so se milo smehljali. Niti na misel mi ni prišlo, da bi pobegnila. Bilo bi nesmiselno. Eden izmed njih si me je na hitro oprtal preko ramena.

»Pustite me! ... Nisem noben robot! ... Svobodna sem! ... Lahko grem, kamor hočem! ... Pustite me!« sem kričala.

S pestmi sem ga udarjala po hrbtu in brcala z nogami po zraku. Vrgli so me v zadnji del kombija. Ravno ko so zapahnili vrata za menoj, sem ujela delček pogovora miličnikov:

»A ne vidiš, da je nora. Le kdo ji bo pa verjel. Tipčka že še najdemo. Ne more priti daleč.«

Bila sem prestrašena. Besede, ki sem jih ujela niso obetale nič dobrega. Zdele so se mi zlovešče srhljive. Od groze sem se pomokrila. Tistega, kar je sledilo, se ne spominjam več natanko. Vem samo, da sem videvala sence, veliko senc in silhuete. V sebi sem hotela vzbuditi občutek gnusa, a mi ni uspelo. Nisem se več mogla gabiti sama sebi. Obležala sem izmučena in pomirjena z usodo.

Ko me je marica pripeljala v bolnišnico, je osebje kot roj mravelj planilo pred kombi. Z resnobnimi in zaskrbljenimi obrazi so zrlji vame in me spraševali, če sem v redu. Sledila je terapija, ki se je ne spominjam več natančno. Toda kmalu sem si opomogla. V dnevnem prostoru oddelka sem pozdravila mladeniča, ki je bil nekoč študiral fiziko. S poznavalskim nasmeškom na obrazu si je prikimal in me s pogledom premeril:

»Vrnila si se. Pa ja nisi mislila, da lahko premagaš matriko in ji uideš? Ne moreš niti vedeti ali si ničla ali enka. V zaprtem sistemu stopnja nereda samo narašča. Nižja ko je entropija ... večja je informacija ... Na tem svetu ni naključij.«

S kazalcem je po zraku pred seboj s prstom naredil kretnjo, s katero je namišljeno narisal pentagram. S tako kretnjo smo risali zvezdice na papir in jih barvali, ko smo v pionirski dobi ob državnih praznikih krasili šolske učilnice.

»Norce nadzirajo, mar ne?« je še pripomnil.

»Zakaj pa?« sem vprašala.

»Tako izbirajo usode.«

Tople solze so se mi usule iz oči in mi polzele prek lic: »Blagor ubogim na duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo,« sem zahlipala.

»In kaj si videla tam zunaj?«

»Sence in silhuete.«

»Kadar zreš v sence, pozabi na prej in potem. Raje razmišljaj o številih.«

Ko je izgovarjal svoje besede, so se mu na koticčkih ust nabirali in penili mehurčki sline.

Zdaj, ko to pišem, sem zopet doma. Zdravniki so že davno bili dvignili roke nad menoj. Pravijo, da je za

mojo diagnozo, ki se glasi tako učeno: *Shizoidna osebnostna motnja z občasnimi psihotičnimi dekomenizacijami – katatonija*, najboljša psihoterapija s pogovori. A jaz se z nikomer ne želim pogovarjati. Pravzaprav nimam kaj povedati. Tudi poslušam ne, kajti naveličala sem se poslušati vedno eno in isto. Ne vem niti, čemu sem sploh prišla za pero in popisala svojo zgodbo. Morda zato, da bi mi bilo lažje. Zdaj prebiram Jungovo tolmačenje sanj. Tudi to počnem bolj za samopomoč. Na žalost pa, bolj ko se poglobljam v jezik simbolov, globlje tonem v blaznost in sem zato še bolj zmedena. Nisem dovolj trdna za ta svet moških. Ne vem kaj bo. Pravzaprav to niti ni pomembno, kajti, kar se ima za zgoditi, se mora zgoditi. Čarlija nisem več videla. Baje so ga premestili v neki drug zavod. Tudi po radiu ga nikoli več nisem slišala.

DAVENPORT

Silna tehtnost, s katero posameznik sprejema spolni instinkt, ni posledica njegove pomembnosti za rod, temveč začetek osebnega doseganja individuuma in zato je njegov najvišji interes, izražanje njegove najvišje moči.

(Friedrich Nietzsche, fragment 680, Volja do moči)

Davenport ponoči. Mrzel novembrski večer. Veter je bičal moj obraz in nosil drobne kapljice rose, ki so pršele skozi meglo. Z ovratnikom plašča sem si skušal zaščititi brado. Sunki vetra z oceana so mi medtem obrnili dežnik. Zaklel sem in se vprašal: »Zakaj morajo vedno prirejati simpozije izven sezone, ko je vreme skrajno neprijetno in so letovišča najbolj opustela?« Mimo mene je privršala gruča razposajenih, hihitajočih se mladostnic in mladostnikov, očitno išoč omamne zabave v katerem izmed številnih klubov, ki jih premore mesto. Šel sem dalje, ne da bi se ozrl. Hodil sem mimo izložb butikov, draguljarn, potovalnih agencij in drugih prodajaln z luksuznimi izdelki. Nisem se oziral. Želel sem si trpkega rdečega vina, ki bi leglo na moj želodec in mi ogrelo kri v žilah, in skodelico tople juhe. V neonski svetlobi, ki je brlela skozi okno ene od izložb, sem pred seboj zagledal damsko postavo, ogrnjeno v bel balonski plašč. Okoli las je imela ovito belo naglavno ruto. V rokah je držala odprt dežnik iz najlona roza barve. Ogledovala si je očala, ki so bila razstavljena v izložbi. Opazila me je. Začutil sem, da mi je postalo sila neprijetno. Tako kot vedno, kadar srečam

neznanca kje na samem. Tisti trenutek pa se mi je zdel še posebno mučen. Srečati osamljeno žensko pozno zvečer v opustelem letovišču, nedaleč od rdeče četrti. Gotovo mora biti tudi njej neprijetno. Skušal sem iti mimo nje karseda neopazno in ji dati vedeti, da se ne menim zanjo. Toda ozrla se je proti meni s predirnim pogledom. »Ne, to ni mogoče,« sem pomislil. »Pa saj to je vendar sošolka iz srednje šole!«

»Saj to ne more biti res!« sem gromko vzkliknil in se zarežal.

Tudi ona me je medtem prepoznala: »Janez, si to ti?«
»Ja, kdo pa?« sem odvrnil. »Ali moram zares prepotovati pol sveta, da te srečam?«

»Kako si?«

»Hvala, dobro!« sem odvrnil. »In kaj te je prineslo v ta kraj? Ali ti ni nič tesnobno takole sami postopati po mestu ob tej uri?«

»Ah ne, ni me strah. Želela sem biti sama. V podjetju imamo izobraževanje. Vedno iste face. In ti?«

»Trenutno iščem kakšno dobro restavracijo. Si že večerjala?«

»Ne, nisem,« mi je odvrnila skozi obetajoč nasmeh.

»Angela, še vedno si ista. Nekaterim sem leta pač prav nič ne poznajo.«

Prikimala je in zložila svoj dežnik ter me prijela pod roko in si poiskala zavetje, ki sem ji ga ponudil pod mojim dežnikom.

Nisva dolgo tavalala. Zavila sva v prvo restavracijo. Niti ozrl se nisem po jedilnem listu razstavljenem pred vhodom v lokal. Bilo nama je vseeno. Komaj sva čakala, da besede začnejo vreti iz najinih duš. Ko je odložila plašč in odložila naglavno ruto, sem videl,

da je oblečena v dolgo črno krilo iz lahkega blaga. Pramene svetlih las je imela povezane v čop. Ni bila videti tako vedra in nasmejana kot sem jo poznal iz srednje šole. Njeno čelo in izraz na obrazu sta zdaj izražala resnoba. Zazrl sem se v lahno zagorelo polt njenega dekolteja. A pod njim so njene velike grudi še vedno brstele, tako kot so ji brstele v najlepših najstniških letih. V misli se mi je prikradel vonj po mandljevem mleku. Imela je morda kilogram ali dva več, kot bi se za popolno postavo spodobilo. Toda kljub temu je bila zategadelj videti morda še bolj privlačna. Sedla sva za mizo, na katero se je diskretno sipala svetloba namizne svetilke. Bila sva edina gosta v lokalju. Hitela sva s čvekanjem. Za natararja sva se komajda zmenila. Voljno mi je predala dlani, ki so se nama začele kaj kmalu prepletati in tesno prilegati. Lepile so se, kot bi jih privlačila neka silovita nevidna notranja sila. Potem, ko sva zaključila z obedom, se nisva več dolgo zadrževala v restavraciji. Ponovno sva si odela plašča in se odpravila nazaj na vlažen hlad ulice.

»Te pospremim do hotela?«

»Ne, ne bi šla že spat. Rajši me pelji v kakšen klub!«

»Klub?« Zgroženo sem pomislil na množico mularije, ki divje poskakuje na ritme techna in housa. »V disko, bi šla plesat?«

Angela je nenadoma stopila korak vstran. V njenem pogledu, ki me je obtožujoče motril, sem začutil razočaranje.

»Mislila sem ..., ... saj veš ..., ... tak poseben klub. Z možem to ne gre.«

Da bi me opogumila, me je še enkrat s pogledom premerila od glave do peta: »... pa tu so še otroci ...« Globoko sem zajel sapo, čeprav sem bil nekako že prej

slutil, kaj je imela v mislih. Angela se je medtem začela prestopati na mestu in cepetati kot razvajan otrok, ki v prodajalni zahteva novo igračo.

»Daj no, Janez, pojdiva, še nikdar nisem bila v klubu!« Hkrati je stopila na prste in se čvrsto prižela obme.

V grlu se mi je naredil cmok. Pogoltnil sem slino in bliskovito razmišljal: »Ja, kako naj pa najdem tak klub? V rdeče četrti nisem prav pogosto zahajal. Na seks klub pa še pomislil nisem.«

»No, prav. Naj bo,« sem skušal ostati odločen.

Angela mi je nemudoma ponovno skočila v objem in me začela hvaležno poljubljati.

Napotila sva se v rdečo četrto mesta, kjer je bilo ob tisti uri nekoliko bolj živahno. Hodila sva mimo prostitutk, beračev, brezdomcev in drugih mimoidočih, željnih razuzdane zabave. Zaman sem moral odpreti številna vrata najrazličnejših beznic. Dokler me ni na koncu ulice naposled le odrešil v beli neonski svetlobi svetleč napis nad stopniščem, ki je vodilo navzdol: »CURSED WIDOWS«. Pod njim je bilo z manjšimi rdečimi neonskimi črkami izpisano »Sex Club«. Pred zaprtimi vrati, skozi katera se je vstopalo v klub, sta stala plečata varnostnika v brezhibnih črnih oblekah, ki sta dopolnjevali in še bolj poudarjali njun oglati videz. Okoli vratu sta imela namesto kravata zavezana metuljčka. Eden izmed varnostnikov je bil svetlolasec robatega obraza. Drugi pa je bil mulat nekoliko bolj uglajenega videza. Ledeno sta naju premerila in motrila s strogim nezaupljivim pogledom, dokler ni belec postrani zamajal z glavo in nama s tem dal vedeti, naj vstopiva. V preddverju naju je sprejela hostesa, ki je sedela ob majhni mizici s priročnim sefom pred seboj.

Oblečena je bila v usnjeno črno kratko krilo, ki si je zavoljo svoje minimalne dolžine, komaj zaslužilo tako ime. Na glavo je imela poveznjeno usnjeno kapo s šiltom, podobno častniškim čepicam. Tisti trenutek me je najbolj skrbelo, če imam pri sebi dovolj gotovine. Odštel sem bankovce in poravnal račun.

“Any impediments, limitations, forejudgements, obstacles or disabilities, sir?” je zatem žvrgljajoče zdrdrala blagajničarka.

Za menoj je stala Angela, ki me je morala zagotovo strogo motriti. Vsaj takrat sem tako mislil. Zato si nisem mogel privoščiti kakršnegakoli mencanja:

»I don't have any limitations. I am beyond any prejudice,« sem samozavestno odgovoril.

»Right,« se je kislo nasmehnila in si nekaj zabeležila. Za hip se mi je zazdelo, da se je v njenih očeh vžgalo nekaj peklenškega, oziroma zaiskril nekakšen ogenj privoščljivosti. Vstala je in lahko sem videl njene ogromne škornje z velikimi zaponkami. Obesila je Angelin bel in moj črni balonski plašč na obešalnika. Na steni sem opazil iz neonskih cevi sestavljeni stilizirani podobi nabreklega penisa in vulve v roza barvi ter med njima kapljico. Zlobno sem se zazrl v Angelo. Želel sem vedeti, če vidi. Toda Angela se ni ozirala naokoli. Videti je bila čisto zadovoljna. Medtem je blagajničarka odprla najina dežnika, Angelinega zložljivega in mojega velikega, staromodnega ter ju položila na tla.

»The floor is yours!« naju je povabila in z zamahom roke pokazala na vrata izza črnih čipkastih zaves. Vstopila sva v prijetno pritajeno zatemnjen prostor. Moj sluh se je napolnil s prijetno, nežno glasbo. Tu in

tam se je zaslísal pridušen težaški stok ali orgazmični vzdih. V nosnice se mi je prikradel vonj po dišavi ki jo običajno zaduhaš, ko vstopiš v kinodvorano. Sedla sva na barska stolčka ob točilni pult, kjer je stregla točajka z nenavadno velikimi, mogočnimi dojkami, opasanimi s črnimi usnjenimi trakovi. Naročila sva pijačo.

»Ljudje pač niso evolucijsko predisponirani kot monogamna bitja. Človekova nrav je promiskuitetna,« je pripomnila Angela. »In v takih klubih zategadelj sploh ni ničesar napačnega. Pravzaprav, v bistvu, nekako na svoj način pomagajo ohranjati monogamnost med ljudmi.«

Ozrl sem se naokoli in zazdelo se mi je, da vidim kup migetajočih, vrvečih, zvijajočih se in prepletajočih se rožnatih glist.

Angela se je zasmejala in me z dlanjo potrepkala po rami: »Daj no, Janez! Ne bodi no vendar tako lesen! Lepo se bova imela.«

Na dušek sem zvrnil svoj viski.

»Glej tista dva tamle,« mi je s kozarcem vinskega likerja v roki namignila. Obrnil sem se in lahko sem videl krepkega atletsko grajenega hrusta, kako valuje, se divje zaganja in silovito napenja mišice nad drobnim dekletom, ki se ga je krčevito oklepala. »Kako sta dobra,« je še pripomnila.

»Kaj pa tista dva tamle?« sem namignil Angeli in pokazal na par, ki se ljubil nedaleč stran, tako da se je mladenka divje zvijala nad gospodom srednjih let.

»Oh, daj no. Ona igra,« je osorno pripomnila Angela. »Ja, potem pa gotovo mora biti dekle na poziv,« sem jo dopolnil.

Potem se je Angela začela privijati obme. Počasi me je

poljubljala in me lizala po ušesu. Silovito sem je prižl nase in ji začel hlastno vračati poljube. Začutil sem, da mi Angela odpenja gumb. Počasi sva se med poljubljanjem slačila in ko sva že bila popolnoma gola, me je prijela za roko in me začela počasi vleči proti zofi na drugem koncu dvorane. Iz njene dlani sem lahko čutil, kako samozavestno stopa mimo ljubečih se parov. Ozirala se je naokoli. Njene grudi so polno izstopile iz njenega života. Na polici nad vzglavjem široke zofe, ki je bila podobna priročno raztegnjenem kavču, je bil položen paket papirnatih robčkov in zavitek kondomov. Angela se mi je voljno predajala. A kaj kmalu sem na hrbtu začutil sence mimoidočih, ki so hodili mimo naju in se za trenutek ali dva ustavljali, da bi naju gledali. Sprva me to je zelo motilo. Toda hitro sem se privadil in postajal sem vse bolj samozavesten, dokler nisva na koncu oba zadovoljna obležala.

»Angela, samo po pijačo stopim. Ali boš kaj spila?«
Zadovoljno je prikimala. Stopil sem do točilnega pulta. A, ko sem se vrnil k Angeli, me je tam čakalo neprijetno presenečenje. Tisti atletski hrust, ki sva ga gledala, kako se ljubi z drobnim dekletom je stal ob Angeli. Ko me je zagledal, mi je mirno dejal nekaj takega, nisem prav dobro slišal in razumel:

»It will help you to re-charge faster.«

Nato je vprašujoče pogledal Angelo, ki mu je z narejenim nasmeškom odkimala. Mišičnjak se je pobral. Odleglo mi je. Ponovno sem legel k Angeli. Toda kaj kmalu me je čakalo novo neprijetno presenečenje. Nekdo me je grobo izza hrbta prijel pod ramenih in me začel vleči stran od Angele. Bila sta varnostnika, ki sta naju spustila v klub.

»Hey, hey, where are you taking me?«

»Today we have special offer for you,« je odvrnil mulat.

Upiral sem se. Toda varnostnika se niti malo nista dala motiti. Kaj kmalu sem začutil, da silakoma ne bom kos.

»I don't want any special offer!«

“You have expressed having no limitation before you entered this club! Therefore we have prepared a special arrangement for you.”

“I do not want to have any special arrangements!” sem tulil in se skušal še odločneje izviti iz prijema varnostnikov. Brezupno zaman, kajti varnostnika sta bila krepka, mnogo premočna zame, da bi mi lahko uspelo se izviti.

»Too late, my dear! You have asked for it.”

»I don't want any special arrangement!« sem ponovno zatulil, ko sta me vlekla po stopnišču nekam navzdol. Moje noge so nemočno bingljale, tako da sem z nartoma zadeval ob stopnice.

»Next time you should consider better, what you really do not want!«

»This is the only life I have! ... This is the only life I have!« sem kričal.

Na koncu stopnišča sta me varnostnika potisnila skozi vrata v črno popleskano sobo brez oken v kateri je bila samo rdeče obarvana postelja s črnimi obrobami. Prostor je neprijetno osvetljevala gola žarnica. Nad posteljo je bila na steno pribita glava nagačenega kozla. Njegove umetne oči so srepro strmele tja v en dan. Varnostnika sta me s trebuchom navzdol pahnila na posteljo. Mulat se je nagnil nadme: »Stay calm! O.K.?« je dejal in me pogledal z enako mero stroge nezaupljivosti kot takrat, ko naju je z Angelo spustil v klub.

»Leather boy will be there in a minute.«

Ko sta me varnostnika spustila iz rok, sem skrušeno obsedel na robu postelje. S tresočim glasom sem ponovno vprašal:

»What am I suppose to do, to get out of here?«

»Stay calm!« je ledeno hladno ponovil mulat in zaloputnil vrata za seboj.

Hotel sem planiti za njim proti vratom. Toda, ko sem zagledal kroglo namesto kljuke na vratih, sem si zadnji hip premislil.

In res, ni trajalo dolgo, da so se odprla vrata. Na vratih se je prikazal orjaški obritoglavec. Bil je nekoliko debelušen in njegov usnjeni telovnik v obliki spodnje majice je dajal vtis, da bo zdaj zdaj počil. Nekoliko je spominjal na srednjeveškega valpta ali rablja. Pod krepkim vratom se je med kocinami izgubljal na usnjem traku viseč obesek, na katerem je bil upodobljen narobe obrnjen pentagram. Na ušesu se mu je lesketal debel uhan v obliki prstana.

Koža na njegovih, kot dva kija mogočnih podlahteh in ramenih mu je bila pomodrela od razmazanih cenenih tetovaž. Nosil je visoke, s kačjimi luskami ozaljšane črne škornje.

Nagonsko sem se začel umikati. Odplazil sem se in stisnil v kot. A njemu so se, pod častitljivimi črnimi brki, usta raztegnila v režeč nasmeh. Topotaje je zakoračil je proti meni in me z vlekel na sredino zofe. Nekako se mi je uspelo izviti in stopiti z nje. A ne za dolgo. Že naslednji trenutek me je čvrsto zagrabil. Upiral sem se in udarjal na vse strani okoli sebe. Žal brez kakršnega koli učinka.

Med prerivanjem si je ves čas tiho prepeval: »That's

the way I like it ... « in lahko sem razločno slišal njegovo zamolklo sopenje. Bil mi je tako blizu, da sem lahko na prsih čutil silakov plitki dih. Po nekaj minutah neenakopravne rokoborbe sem popolna izčrpan obležal na zofi.

»Leave me alone!« sem skušal zakričati. Namesto odgovora mi je potisnil prste skozi zadnjo plat. Spačil sem se od bolečine.

»Shut up! The only thing you may decide here is either, to enjoy or to suffer,« mi je režeče zasikal na uho in me še močnejše podrezal s prsti.

Po nekaj trenutkih sem zakričal: »I want to enjoy!«

»That is fine! Good decision!« mi je odvrnil.

Tisti trenutek mi je od izmučenosti bilo že čisto vseeno, kaj bo z menoj. Mižal sem, da bi si ublažil bolečino. In ko sem se že nekako navadil na trpinčenje, me je močno potegnil za lase. Na široko sem razprl oči in v kotu sobe sem zagledal narobe obrnjeno razpelo, ki ga prej nisem opazil.

»I want to suffer!... I want to suffer!« sem začel kričati.

»That is wrong!« se je zadril.

Preko hrbta sem začutil lepljivo, režeče skelečo bolečino njegovega biča. Zgrudil sem se izpuhtel v omedlevico ...

Prebudil sem se ves zadihan. Obrnil sem se proti moji soprogi, da bi preveril, ali spi. Pomirilo me je njeno plitko, enakomerno dihanje. V hlačnem delu spalne srajce sem začutil mokroto. Odgrnil sem odejo, izpod katere se je neusmiljeno širil duh po gobicah. Vstal sem in oddrsal v kopalnico. Odtočil sem in se preoblekel. Vedel sem, da spričo morastih sanj še nekaj časa ne bom mogel zaspati. Zato sem se napotil v

kuhinjo. Vključil sem radio in si prižgal cigareto:
»... po poročilih iz ruskega vesoljskega središča znanstvenikom in tehnikom po večkratnih poizkusih ni uspelo utiriti medplanetarne sonde v orbito okoli Marsovega naravnega satelita Deimos ...«

VISOKA NAPETOST (Vbod valkire)

*Praecogitati mali
mollis ictus venit!*

*Blažji je udarec zla,
na katerega se je
vnaprej mislilo!*

(Latinski pregovor)

Igral sem nogomet. Pod vročim junijskim soncem sem se potil. Podil sem se za žogo in tekal sem ter tja. Sonce je neusmiljeno žgalo in sopara neusmiljeno pritiskala kot para v tlačnem loncu. Zdelo se mi je, da sem v turški savni, kjer se kopam v lastnem znoju. Rekreatiji nisem posvečal nobene pozornosti. Zato sem bil telesno popolnoma nepripravljen, in vsakič, ko sem moral steči za žogo, mi je tek predstavljal boleč napor. Mučil sem svoje telo, dokler me ni odrešil konec igre. Kljub temu, da smo izgubili proti podružnični ekipi, je bil občutek dober. Vzel sem si pivo in nazdravil sodelavcu.

»Kako se ti ljubi gonit za žogo v tej vročini?« me je pobaral sodelavec, oblečen v poletna športna oblačila. Nataknjena je imel debela sončna očala.

»Ja, res je vroče. Toda prav prileglo se mi je. Že itak se nič ne gibam. V službi pa samo sedim,« sem odvrnil.

»Prekleta vroče je,« je zopet pripomnil sodelavec in srknil požirek piva.

»Baje se bo ponoči shladilo in napovedujejo nevihtne padavine. Hladna fronta vedno potiska vroč in vlažen zrak pred seboj.«

»Upam, da res. A vremenarjem ni za verjet,« je dejal sodelavec in se ozrl na naokrog po zaposlenih, ki so bodisi jedli meso z žara, pili, se pogovarjali ali pa se tako ali drugače kratkočasili.

Potem je prišla ona: »O, Andrej, se hladiš s pivom?« se je nasmehnila sodelavcu in šla dalje mimo naju. Meni pa kot ponavadi ni namenila niti pogleda. Zaposlena je bila v eni izmed naših podružničnih izpostav. Kadarkoli sem jo srečal, mi je vedno nekoliko nejevoljno odzdravila. To je bila vsa konverzacija, ki sem jo do tedaj imel z njo. Njen izraz na obrazu je bil vedno nekoliko jezno namrgoden. Izraz, ki je v njeni duši razkrival ljubko pubertetnico ali nikoli odraslo rano mladostnico. Videz, ki je kazal na nespravljalivost z okoljem: jezo na družino, jezo na službo in jezo na sploh vse, kar jo obdaja - togota nikoli prebolenega mladostniškega upornišva. Njena nosečniško pristrižena pričeska je izdajala mlado mamico in njen vitki stas in bedresa so nesramno vabila iz zajetnih razporkov lahkih oblačil, ki so vršala v poletni pripeki.

»Nora je na poročene,« je sam od sebe neprizadeto pripomnil sodelavec. »Zdaj živi in ima otroka z nekim ločencem.«

Sonce je še naprej vroče žgalo in moral sem paziti z uživanjem alkohola, kajti do doma me je čakal zajeten kos poti, ki bi ga moral prevoziti. Med piknikom mi je nekdo potožil, da ponoči nič ne spi, ker se njihov dojenček neprestano zbuja.

»Najin je dobro spal. Moram potrkati,« sem odvrnil.

»To pa je zares sreča,« se je oglasila ona, ki je stala ne-

kaj korakov stran in si takoj zatem zopet nadela kujav izraz in odvrnila pogled. Bilo je prvič, da mi je namenila sploh kakšno besedo.

Dan se je prevešal v pozno popoldne, a vročina je še vedno neusmiljeno pritiskala. Zaposleni iz podjetja so se počasi začeli razhajati, razen nekaj tistih, ki so že bili podlegli alkoholni omami in očitno je bilo, da nameravajo s pitjem nadaljevati še pozno v noč. Nekako se je izkazalo, da živi v kraju, ki stoji ob moji poti domov. Ponudil sem se ji, da jo popeljem domov:

»Ni mi daleč s poti,« sem ji dejal.

»Ne, ne, saj grem s taksijem,« je dejala in grabila za mobilni telefon.

»To je pa že enako žalitvi,« sem jezno odvrnil.

»Ne, ne, lahko grem s taksijem,« je vztrajala. »Ti bi želel še malo ostati.«

»Ne, ne, moram domov. Jutri moramo zgodaj vstati. Neki naši znanci so nas povabili na vikend.«

Nejevoljno je naposled le pristala in sedla sva v avto, ki je bil parkiran na soncu. Klimatska naprava je začela besno črpati vroč zrak iz avtomobila.

»Je pa zares je vroče,« sem pripomnil.

»Ja.«

»A kmalu napovedujejo dež.«

»Hvala bogu.«

»Pred hladno fronto gre vedno zelo vroč zrak,« sem nadaljeval, a mi ni ničesar odvrnila.

Zato sem skušal zamenjati temo pogovora:

»Ni kaj, bil je prijeten piknik. Si se dobro zabavala?«

»Ja.«

Očitno je bilo, da ji ni do pogovora. Zato mi je bilo nekoliko mučno. Nekoliko sem pojačal glasbo, ki se je

vrtela na CD predvajalniku, Ravelov Bolero. Sonce je bilo že zašlo in naredila se je oranžna zarja, a plastika nad armaturno je še vedno žarela in sevala vročinske žarke tako močno, da jim klimatska naprava ni bila kos. A je vsaj odvajala soparno vlago iz notranjosti avtomobila. Nežno sem jo pogladil po kolenih. Niti malo se ni zdrznila. Za trenutek, kradoma sem se zazrl v njen obraz. Zanimalo me je, kakšen obraz bo naredila. A ona je, kot da se ni nič zgodilo, še vedno jezno zrla predse. Pogladi sem jo še više, vse do spodnjih hlačk, tako da sem lahko začutil vročo vlago na tkanini, ki je prekrivala njen najbolj intimni del telesa. Prekrižala je noge in silovito stisnila mojo dlan ter še naprej neprizadeto zrla predse. Tako ujet sem vozil dalje. Za trenutek se mi je zazdelo, da sem kot zaprt ptič, ki nesprijaznjen s svojo usodo divje plahuta v pretesni kletki, ali kot pes, ki divje laja in se zaganja vstran na pretesni verigi. Peljala sva se pod električnimi daljnovodi. Na zahodu je zažarela Večernica. Za trenutek sem pomislil na soprogo. V ušesih sem zaslišal hihitajoči krohot. Prav tak kot ga je moč slišati v kakšni gledališki psihodrami. S silovitim močnim gibom sem izvil svojo roko iz prijema njenih bedres in sunkovito zavil vstran. Dobesedno pristal sem na nekem stranskem kolovozu. Vozil sem še nekaj minut in nato ustavil avto. Močnejše kot običajno sem zategnil ročno zavoro. Noro, divje, krčevito sva se začela poljubljeni. Slačil sem njena po otroškem pudru dišeča oblačila. Bila sva utesnjena. Zato mi je pomagala in voljno odmetavala oblačila. Planila je name. Bilo mi je skrajno neudobno. A njen mili obraz, ki zdaj ni bil več namrgoden, temveč je izdajal svetnico v transu, njene velike, polne s širokimi rožnatimi bradavicami

obrobljene grudi in njena porcelanasto mlečno bela polt so me mirili, da sem se lahko v tistem trenutku popolnosti predal nasladi. V tistem hipu, ko sem bil najmočnejši, je izdihnila, silovito in krčevito. Obležala je na mojih prsih. Tiho in zamolčko je ihtela in hlipajoče ječala ter si brisala nos in solze v mojo srajco. Še danes, ko razmišljam o tistem trenutku, ne vem, ali je bilo to zaradi odrešujoče ekstaze, ali morda iz sramu, ali pa morda čisto preprosto iz nekakšnega nebolečega praznega obupa. Nekaj časa sva tako objeta obstala, dokler naju ni zdramilo silovito grmenje. Velike dežne kaplje so bobnajoče padale na streho in na vetrobranska stekla avtomobila. Odpeljala sva se. Brisalci so komaj zmogli brisati vodo naliva, ki je šumeče zalival krošnje dreves v večernem mraku. Njen obraz je zopet postal jezno namrgoden. Ničesar nisva govorila. Zapeljal sem jo do njenega mesteca, kjer prebiva. Izstopila je nekaj ulic stran od svoje hiše. Dež je medtem pojenjal.

»Se bova še kdaj videla?« sem jo vprašal.

»Ja,« je odvrnila.

Po nekaj trenutkih mučnega spogledovanja je povesila pogled in naposled tiho dejala:

»Adijo,« ter zaloputnila vrata za seboj.

»Adijo,« sem polglasno odvrnil v zaprta vrata.

Videl sem jo odhajati v svetlobi ulične svetilke. Gledal sem njeno graciozno, neprizadeto valovito hojo. Ni se ozrla za seboj. »Zdaj bo zagotovo najprej smuknila pod prho,« sem z nekaj privoščljive zlobe zadovoljno pomislil. Ko je izginila v večerno temo, sem speljal. Po nekaj kilometrih vožnje sem si zaželel kave. Ustavil sem se v nekem manjšem motelu ob poti. Dež ni niti malo shladil zraka, in ko sem izstopil iz avtomo-

bila, me je po hrbtu od potu še vedno nekoliko vlažno hladilo. Imel sem občutek, kot da sem zapustil hlad mrliške vežice in se podal ven na vročo soparo. Meglice so puhtele iz vročega asfalta. Sedel sem ob točilni pult in si naročil kavo. Kaj kmalu sem, med srebanjem kave, spoznal zanimivega sogovornika, ki je bil sedel poleg mene. Govorila sva o vsem mogočem in hlastno pritrjevala drug drugemu. Zdel se mi je neverjetno bister in razgledan, pravi zlatoust. Naročila sva si vina in nadaljevala pogovor pozno v noč. Pogovarjala sva se o politiki, službi, denarju in na koncu celo o nogometu. Da, tudi nogomet sva obravnavala. Vedel sem, da sem preveč popil. Ko sva se s sogovornikom razšla, sem najel sobo. Poklical sem ženo:

»Živijo?«

»Živijo, ja kje si?« mi je odvrnila soproga.

»Veš, draga, nekoliko pregloboko sem pogledal v kozarec. Saj ne da bi bil pijan. V bistvu bi se lahko pripeljal domov. Toda moral bi prevoziti pol Slovenije in, saj veš, dandanes je policija neizprosna in ...«

V tistem trenutku sem zaslišal v telefonu škrtanje in takoj zatem zvonki elektronski klenk. Pogledal sem na mobilni telefon. Lahko sem samo videl, kako se je neizprosno povrnil v stanje hibernacije. Oddrsal sem v najeto sobo. Začutil sem, da me je se enkrat ali mor-da dvakrat med hojo rahlo opotekajoče zaneslo. »Uf, prekleto, kako sem pijan,« sem pomislil. Stopil sem pod prho, ki pa me niti malo ni zdramila. Sedel sem na posteljo. Bil sem popolnoma zmeden. Globoko v sebi sem čutil, da sem popolnoma nemočen. »Ne, ne, jaz sem vendar močan! To pokažem celemu svetu,« sem si skušal v alkoholni omami lagati. Vključil sem računalnik. Hotel sem poiskati kakšno pornografijo.

Računalnik se je počasi, enolično zaganjal. Lučke oziroma led diode na tastaturi so se prižigale in ugašale. Iz računalniškega stolpiča je programirano šumelo, kar me je v tistem trenutku, ne vem zakaj, neznansko znerviralo.

»Ta reč je neuporabna!« sem zatulil in izpulil LCD zaslon iz napetosti in računalnika, ki ga je napajal, ter ga tako močno zalučal, da je silovito treščil ob steno. Potem sem krepko brco namenil še računalniškemu stolpiču. Zazvonil je hotelski telefon. Dvignil sem slušalko. Klicali so iz recepcije:

»Gospod Antončič, ali je vse v redu?«

Skušal sem se zbrati in se narediti čimbolj treznega:

»Da, da, ... vse je v redu,« sem skoraj s tresočim glasom odvrnil.

»Potem pa lahko noč!« se je zaslišalo iz slušalke.

»Lahko noč.«

Legel sem na posteljo. S police nad posteljo sem vzel hotelski izvod Evangelija. Želel sem brati, vendar se nisem mogel zbrati. Ugasnil sem luč. Skušal sem zaspati, a spanec ni in ni hotel priti. Vrtel sem se in padal, tako kot vedno kadar sem pregloboko pogledal v kozarec, vse dokler me ni odrešila slabost. Stekel sem na stranišče in bruhal v straniščno školjko. Zmil sem si usta. Neznosno me je žejalo. Iz mini-bara sem vzel steklenico mineralne vode. Izpil sem jo na dušek. Ponovno sem legel na posteljo in v trenutku sem potonil v sen.

Sanjal sem mogočno monumentalno podobo Jezusa. Z mečem je potrgal žice daljnovoda, prav tistega daljnovoda, pod katerim sem se danes peljal s sodelavko. Visoka napetost se je iz pretrganih žic močno iskriala.

In vsakič, ko je njegov mogočni meč udaril ob tla, se je razprla zemlja, iz katere so švignili plameni. A ko so iz razpok privreli peklenščki, jih je Jezus z mogočnimi škornji nemudoma pomendral in zbrcal. Potem me je v križu presekala ostra, skeleča bolečina, kot bi me skozi hrbtenico prebodlo kopje. Čutil sem paralizo, ki me je hromila. Že takoj naslednji trenutek pa me je preplavila prijetna eterna naslada. V nosnice se mi je prikradel vonj po mokrih cipresah. Mimo mene je na belem konju pridirjala podoba valkire. V daljavi sem zaslišal glas muezina, ki je recitiral verze Korana v arabščini. Razumel sem samo to, da je nekaj omenjal dženet, muslimanski raj.

Prebudil sem se. Bilo je že jutro in bleščeči sončni žarki so napolnili motelsko sobo. Topo sem čutil mojo votlo močno odebeljeno glavo. Oblekel sem se in se odpravil na motelsko stranišče ob restavraciji. V avtomat, ki je stal ob kondomatu, na katerem je bil upodobljen elegantno opravljen moški, sem spustil v režo nekaj novcev. V notranjosti avtomata je mehansko zaropotalo in v lino na spodnjem delu je padel zavitek, v katerem so bili zobna ščetka, britvica na plastičnem ročaju, brivska pena in zobna pasta. Vrnil sem se v sobo in se očedil. Potem sem odšel na zajtrk v motelsko restavracijo. Popil sem ves kovinski vrček kave, v katerih strežejo gostom kavo ob zajtrkih. Jedel sem malo.

Ko sem hotel poravnati račun na recepciji, sem v zadregi dejal receptorju:

»Khe, khm ... zvečer sem v sobi razbil računalnik. Dajte ga na moj račun.«

Razumevajoče, uglajeno profesionalno je prikimal, vendar njegov pogled izpod obrvi ni mogel prikriti ogorčene osuplosti. Kar nekaj časa je trajalo, da so mi izdali račun. Podal sem jim plačilno kartico, vedoč, da me bo drago stalo. Potem sem odšel. Stopil sem skozi vrata. Na stopnišču so me v oči neprijetno zbadli žarki jutranjega sonca. Nataknil sem si sončna očala in se namenil na parkirišče k svojemu avtu.

DŽAHILIJA

*Mi smo prejeli zavezo od tistih, ki govorijo:
»Mi smo krščani«, ampak večino
tistega o čemer so bili opominjani so opustili,
zato smo med njih sovraštvo do sodnega dne vnesli;
a Alah jih bo zagotovo obvestil o njihovih dejanjih.*

(Koran, Sura V, Ajet 14)

ALAHOV SRD

Alahu hvala, Alahu večna hvala v nebesih,
sila Prerokovo srce v naš črni beduinski šal zopet je ovila;
naša *uma* urne konje spet je osedlala,
cvetje ponovno v puščavi je vzknilo in luna zasijala.

Pred smrtno ostrino meča *džauri*, hijene zdaj beže,
a maliki in idoli še vedno stojе
in zlato tele v posmeh redé,
krvna rana pred Alahovim očesom puščavski pesek bo zalila.

Kaj ostri meč sovragov,
kaj hrumeči oblak njih osedlanih konj,
kaj *džini* in idoli, ki hrabré njih postroj,
vse to Prerok vnemar postavi, nas Alah k večnosti budi!

Le kipeča bratska kri, Preroku sen krati,
v plamenu sovraštva maščevanje zdaj medí,
sam je sredi noči,
res velik srd je Alahov, ki glavo mu bistri.

HADIDŽA¹

Kod blodi tvoja duša moj angel mili?
Hrepenim, še vedno slišim tvojih blestečih peruti šelest.
Rotim te, iz temine vstani z razprtimi krili,
naj moj obraz se zopet divi!
Drhteč spomin na najine noči izpite,
kot sij mesečine zapolni mojega srca votline.

S peno postaranega srca kužne hranil sem podgane,
na nedrjih čutil sem njihova srčeca bolesta.
A bitjeca so se razbežala in me zapustila,
le duh tkanine tvojih belih peres,
lek za smrtne rane je globoki vrez.

Za trdnost in modrost zaman na gori molil bi proseč,
a do mogočne gore izgubil sem pogled,
daljni tvoje so ljubezni predani vzdih,
brez tebe Alah ne obišče me v votlini.

RAKAT

Oh, Najvišji in Edini,
gospodar svetov in večnosti do poslednjih dni,
Isa mu na desnici sedi,
obračam se na kralja Arturja telo poteptano,
kako najti *džavra* silnega Ahilovo peto.
O, Najvišji in Edini,
ne plašim se,
naj zajamejo usode me plameni!
Pomiluj mojo dušo
in obvaruj me *džinov*, padlih angelov in zlih urokov.

AJŠA²

Nisem več deklica mala,
nisem od očeta prekmalu se ločila!
Tvoje obrvi so stroge,
a od topline tvojega ognjišča sem prevzeta,
v valove puščavskega vetra moja svila je objeta,
moje bele grudi so brsteče,
obliva sij jih mesečine hrepeneče,
a brezmadežna so moja lica, ki prekriva jih tančica,
čar resnice v očeh se mi leskeče
ob pogledu nate, kot blaženega *Jahja*, obliva me svetlina,
a moja duša sluti, da iskrica v očeh,
kot suho travo vname Učenika.
To ve vsak, ki kdaj okušal je slasti modrosti.
Prerok moj, ne duh sprevrženi,
v pomladnem vrtu pila bi prelesti!
Prerok moj si, to je največ kar sem si lahko želela,
a ne da brado kvišku bi nosila,
le s teboj *dženetskih* vrtov *hurija* bom mila.

Nisem več deklica mala,
nisem od očeta prekmalu se ločila!
Lažejo!
Nisem, nočem, ne morem biti tvoj angel navdiha mili,
le duh poželenja v viharju, strast ponese med oblake stvarja,
a prehitro iztekle brezskrbne ure najine so se ljubezni,
od karavane do karavane širijo se šepetanja,
da zbira velika vojska *džaur*ov se prekleta,
da krvava vihra se obeta
kot veli nam naša šega beduinska;
krik moj v bitki vlil ti bo poguma
raje pomorila bi otroke svoje,
kot brezsrčnemu trgovcu jih prepustila,
a negovala ranjene bom brate
in umirajočim delila mazilo bom poslednje.

ŠAHIDI

Prek puščave razleglo ranjene se je zveri rjovenje
med Mekanci plazi maščevanje se pritlehno,
zbral je Abu Sufjan prapore prešteviline,
rogajo se maliki bogokletno.

Naš obračun z Mekanci ni Medincev briga,
zato ne skrivamo za zidovi se *Jasirba*,
boj sprejeli bomo na klančini,
ne bojte se, Alah vodi nas *šahidi*!

Bratje, ni slajšega opoja čaše
kot pozlačeni ročaj je damaščanke;
srce v strahostrastju naj trepeče
bolj kot v objemu ljubice goreče.

Namršči se obrv, meč naj obmiruje,
korak okoli, hladno udari v noči,
rezilo leskeče se v temini.
Ne plaši se, če hočeš plesati z *džini*!

Dvignite se k luči,
borite se na resnice poti,
ne bomo živeli več v *džahiliji*,
za menoj, svobodni beduini!

Z menoj v postavi ste zveličani,
naj vašo čast objame roj angelov presvetlih,
a v grehu in zločinu boste ponižani,
tako veli naš Učenik v nebesih.

A njihov obraz ne prepozna postave,
ob prvem soncu razblini njihova se moč kot oblachek pene.
Zalučaj kopje v trhlo srce malika!
Podganja kri po svetu se bo razkropila!

A kdor ne uzre naših mest marmorja beline,
zlate strune mu bodo napenjale *dženetske hurije*,
a ne pozabite, razum vlada svetu tvari,
džehenema strašnega vedno so odprte dveri.

Ne preostane drugega nam, kot da se borimo,
krvavo pot utremo si iz džahilije,
le kdor skusi v temini noči bodal ostrino,
obeta si lahko napev srca hurije.
Alahu akbar!

Alahu akbar!... akbar... akbar... akbar!

UHUD

Mogočna gora Uhud se vzpenja nad vojskama,
vojščaki bojne vrste so strnili na ravnini,
a nad vrhom gore krila zgrinjajo ujede,
v dolini čakajo svoj dan žuželke.

Povelje v tišino se zareže,
zarojile so puščice skozi puščavski veter,
v vihar zaplapolale so zastave,
jekla peklenski trušč preglasil je vojščakov vzklike.

Bore se hrabro bratje Muslimani z vojsko preštevilno,
upognejo se *džavrov* vrste, pod točo puščic z vzpetine,
dvigajo zastave v vetru prave vere se ponosno,
išče Prerokovo oko v tuji vojski vrzeli skrite.

A preslišali so Muslimani Prerokovo previdnost milo,
zlato tele jih je premamilo,
udari za hrbet Abu Sufjan s konjenice silo.
Alahova volja res je neizprosna.

Zavel je hudournik puščavskega naliva,
na gori puščavski pesek kri zaliva,
ležijo bratje s prerezanimi goltanci,
brez jezdecev v diru rezgečejo črni vranci.

Za zid Medine položila Preroka je Alahova sila,
kri v puščavskem pesku je mezila,
pred zaprtimi vrati Jasirba Mekanci so obstali,
da se vrnejo, se v veter so zakleli.

Opoj zmagoslavja Mekance kliče,
naj podajo se med mrliče,
nosove, ušesa in glave cele se otema
na *suku* Meke maščevalcem bodo uteha.

»Žrtve Badra zdaj so maščevane!«
kričijo vdove maščevanih besne.
Kri cedijo zaščitnikov Preroka jetra izkopana,
dokler žarek večerne lune ne poleže krvavostrastja.

KAHIN PUŠČAVSKI

Ojej, koliko je mrliških mask v puščavi,
le kaj stori človek v nasladi,
a moje obleke ne bo pokapala tuja znojna sraga,
jagnje božje uteha mi je draga.

UJETNIK

Sreča kriva zapustila me je za zidovi *Jasirba*,
iz smrtnih ran odteka mi življenja reka,
beli angel s krili nad menoj se sklanja
Mohamedova sledbenica, zagotovo še devica.

V Meki bučno rajanje sedem dni bo dolgo,
saj z mečem opravili so z islama nadlogo,
opoj tekel bo v potokih
in žar gasil strasti v plamenih.

A oni so še vedno tu
in jaz med njimi,
Oni, ki želijo spremeniti srca naravo,
a sij mesečine ne prežene volkodlaka njihove božjasti.

A vse, kar veljavo ima; je vonj naslade slepe,
kipenje krvi do groba bratske je prisege,
le žar opoldanskega sonca razblini praznih besed privide.
Res velika njihova je zmeta.

A gora Uhud tam stoji mogočna
in ona je ob meni, z roso jutranjega vrta v očeh,
še naprej maziljena je moja smrtna bolečina.
Prerokovi verzi, dotiki njenih uteh.

»Tak, odrobite mi že glavo!«
tiho kričim v vročici.
»Alah pomaga pri vseh bolestitih,«
pomiluje me po upadlih licih.

»Nič takega kot je Alah, ne obstaja,
le postava naših dedov zame je veljava.«
Položila dlan je na moje čelo z znojem orošeno:
»Z Njegovim blagoslovom milim, vse bo odpuščeno.«

»Ne, nočem Mohameda, niti njegovega Alaha,
hočem v puščavo, med sipine,
raztrgajo naj me šakali in hijene,«
na vratu se mi napnejo žile.

»Vsakdo mora se roditi,
kot vsakdo mora umreti
in vsakdo mora Alaha sprejeti,
če ne zdaj, pa ob smrtni uri.«

»Ne, nikoli! Roke stran od mene, hotnica ti prekleta!
Prav taka si kot druge, ki naslada mika jih poltena!«
Iz mojega srca zaslišal se je glas pelina:
»Stran, vlačuga blodna!«

A ona je še vedno tu poleg mene
zrejo vame njene oči orošene
moje telo lahno ovila je temina,
naj razsekajo me Muslimanov meči,
da več ne prebudim se, moja želja je zdaj edina.

SVETOHLINEC

Svetohlinec, hipokrit, licemer,
malik krušnih drobtin tvoj veliki je brat
na tvoj mračni oltar krvaveče srce je položeno,
meč razdora tvoja je mrliška ost,
seme plevela še naprej bo klilo
in resnice rezilo večno v prazno bo kosilo.

A vedi hipokrit, ko kamen prvi boš zalučal,
večno sonce tvoje prsti ne obsije,
dokler *šejtan* prevare vedno znova tvoj vrt zalije
pleve zla bodo vedno znova klile,
njegov napev sladak, mrtev hlad tvojega bo groba.

UČENEC

Večer v puščavi,
pod zvezdnato nebo mehka me preproga nosi.
Zvezde, zvezde,
v vas zapisana je pot usode,
karavane vodite na rob puščave,
mornarje na morju do varnega pristana,
a trepeče je moje srce beduinsko;
kje moja zvezda si vodnica,
da srce našlo vodo bi izvirsko,
kod izvira življenja reka?
A mene še naprej vodi mesečina.

Daleč sežejo govorice o novi veri
in o Preroku velike modrosti.
Predenj stopim, najdem ga v mošaji,
Njegovo veliko srce bije za zablodele v nočni temi,
besede Alaha rajski potok so zapuščene duše žeji.

Skloni nadme se Njegova veličina
Njegov pogled mi blago kima.
Hlastno razložim mu mojega srca tegobe:
»Prerok moj dragi,
moja duša zgubljena je v puščavi,
kako mi pravo smer je najti?
Ali naj se z napuhom učenosti dičim,
ali naj v preproščini polje svoje obdelujem?
Naj predam se uboštvu zaprašenih cest,
ali naj živim v udobju svetlih mest?
Naj me vodi hrepenenje po nasladi,
ali naj kalim se kleno v puščavi?
Ali naj še naprej za svobodnim soncem hodim,
ali naj med vrste islamskih vojščakov stopim?
Vladate nam po resnici, modrosti in postavi,
vdani služabnik *ume* ste, moj Prerok blagi,
a ko zavihtite na vašega se Alsakba,
ko zagledam v vaši roki meča lesketanje,
Alaha mi, zajame me strahospoštovanje,
zato nadejam vašega se svetovanja.

*Mladi mož, On vse vidi in vse razume,
včasih moramo osupniti pred njegovim delom,
a Njegova volja se spreminja,
svojega dela prepustil ni mrtvakom,
razberite modrosti si iz vprašanja,
mladi mož, ste že kdaj ljubili se z dekletom?*

Tišina, stojim pred veliko postavo
Njegove oči budno me motrijo,
ne drznem si vprašanja zastaviti ponovno.

DŽEHENEM

Veslam, obliva me spokojno morje,
bič zapoje!
Zaskelijo me srage znojne,
sklonim glavo pod težo vesla,
zaslišim korakov škripanje,
moram veslati dalje.

O Alah,
le zakaj je moje srce z grehom obteženo,
da zrem zdaj v nebo zatemnjeno?
Veslam dalje, proti obzorju južnih zvezd,
nikdar več ne uzrem luči svetlih mest.
Zaslišim korakov škripanje,
sklonim glavo, moram veslati dalje.

PRILEŽNICA

Vse, prav vse bi ljubila
žene in moške z ljubeznijo bi obdarila,
a za tatu srca mojega najbolj vroče bi koprnela.

Nosi me v snu mesečina,
da prebudim v milem se jutru *dženetskega* vrta,
kjer nazaj bi dobila njihova sleparska srca.

Stopam skozi peščene viharje,
sanjam skozi oči priprte,
da mine mlado telo in moje posvetno življenje,
kot en dan usode deviške je *hurije*.

ZEKAT

Kdor prebudi se ob svitu zarje,
pravico ima podati se na pot svetlobe,
sam, s prijatelji ali z družico;
za brata razgalimo našo svetlo ramo,
da gnusno licemerje
iz mrtve trohnobe krvosramja ne bo več klilo
in dokler zlih *džaurov* po svetu bo hodilo,
zekat se bo darovalo.

HADŽ

Blesteče strehe v soncu Meke,
besede Alaha izgovorjene,
močnejše od damaščanke so jeklene.
Zastav Bizanca polno je obzorje,
a niso sovražne križanih praporov mi legije,
oni so že pod križem izgubljeni,
njihovih duš daleč je premalo,
da trdo srce jih ne bi premamilo
in jih v črno smrt pahnilo
in vse se znova ponovilo.
Alahova volja v besedi sproti se zapiše,
med licemerjem, tiranijo in razvrata propadom
zares tenka črta se nariše.

Tja kamor se jaz podajam,
tam trpljenje je še strašnejše
kot pozna ga človeška duša,
bolečina je še hujša,
sovrašтво bolj nizkotno
a ljubezen še močnejša
in naslada bolj mesena;
strast še slajša in bolj silovita,
tam razuma teče bistra reka,
ker tam doma lepota je nebeška,
a komur mrtvo telo pod križem se ne zgrudi,
tam zagotovo ničesar za iskati nima,
saj tudi kamen svoje sanje ima.

SLOVARČEK ARABSKIH IZRAZOV

<i>Alahu akbar:</i>	Bog je velik
<i>džahilija:</i>	čas nevednosti pred islamom
<i>džehenem:</i>	pekel
<i>dženet:</i>	raj
<i>džini:</i>	demoni, zli duhovi, prikazni
<i>džauri:</i>	sovražniki, sovragi, neverniki
<i>hadž:</i>	romanje v Meko. Ena od temeljnih zapovedi islama
<i>hurije:</i>	rajske device
<i>Isa:</i>	Jezus
<i>Jahja:</i>	Janez
<i>Jasirb:</i>	Medina
<i>kahin:</i>	predislamski mistik
<i>rakat:</i>	priklon med obredno muslimansko molitvijo. Ena od temeljnih zapovedi islama
<i>suk:</i>	tržnica
<i>šahid:</i>	mučenik, mučenec
<i>šejtan:</i>	hudič, satan
<i>uma:</i>	muslimanska skupnost vernikov
<i>zekat:</i>	davek, miloščina za revne pri muslimanih. Ena od temeljnih zapovedi islama.

OPOMBE

¹Hadidža: Mohamedova prva žena.

²Ajša: Mohamedova mlada žena.

ON THE THEORY OF SPECIES EVOLUTION THROUGH NATURAL SELECTION

Marko Vitas

This essay was published in Slovene language in June 2011:

Vitas M. O teoriji razvoja vrst a pomočjo naravne selekcije, *Apokalipsa: revija za preboj v živo kulturo*, 152, pp. 113-122, 2011.

=====

ABSTRACT

Modern science still did not give us a satisfactory empirical explanation of increasing complexity in living beings through the evolutionary history. This question poses itself when comparing simple prokaryotic cells with more complex eukaryotic cells or comparing these with animals or plants or the most complex phenomena, *e.g.* consciousness and human language. The proposed thesis defends the hypothesis that at the beginning in the origins of life the evolution had to first involve autocatalytic systems, which only subsequently acquired the capacity of genetic heredity.

=====

Correspondence to:

Marko Vitas

Laze pri Borovnici 38,

Borovnica 1353,

Slovenia

INTRODUCTION

We live in an age that is characterized by personal individualism. This age could as well be called the age of individualism. Is this not exactly the period that was predicted by philosopher Friedrich Nietzsche in his famous work *Will to Power* more than a hundred years ago? His thoughts in this work reach as far as the basic principles that dictate the behaviour of particles or bodies in the animate as well as inanimate world. According to Nietzsche, each specific organic, and in a wider sense inorganic body as well, strives to dominate the whole space with its power and repulse anything that defies such expansion. It, of course, also resists the similar tendencies of other bodies. In the final phase, the process changes in harmonization with those "bodies" that resemble it or are related to it (Nietzsche F.). In this same work, F. Nietzsche also quantizes the will to power so that a question can be posed at this point: "Is not this the very claim that is described by the so called "Modern synthesis" of Darwin's theory of evolution by natural selection and Mendelian genetics or neo-Darwinism, whose foundation was proven at the level of DNA molecules?" Of course, one can ask, whether all of our actions and volitions in life can really simply be reduced to spreading of our genes? This was also brought to the attention of Nietzsche, who said that the will to power is by no means related to the self-preservation instinct but in fact just the opposite. Nietzsche, despite a stunningly good understanding of Darwin's work and its implications, thus assumed a somewhat different perspective to Darwinism. But the discussion

on this topic exceeds the framework of presented essay. In any case, biological laws apply to humans just as they to any other living being. The last period of Nietzsche's creative work was marked by biologism. Some authors from the field of the philosophy of science are of the opinion that his philosophy is deeply rooted in Darwinism (Dennett D.C., 1995).

Nietzsche in his understanding of Darwin's and Wallace's evolution theory exposes two key problems, that were thus far not yet suitably explained by the paradigm of reductionism or neo-Darwinism.

1 - The problem of increasing complexity of living being throughout the evolutionary history (Maynard Smith J. in Szathmary E., 1995a; Szathmary E., in Maynard Smith J., 1995; Olson M.V., 1999),

2 - creation, significance, explanation and preservation of sexual reproduction still represents a substantial problem for modern science of biology that is based on reductionism (Dawkins R., 1978a; Barton N. H. in Charlesworth B., 1998).

DISCUSSION

Modern science still did not offer a satisfactory empirical explanation of increasing complexity of living beings throughout the evolutionary history. This question poses itself when comparing simple prokaryotic cells with more complex eukaryotic cells or comparing these with animals or plants or the most complex phenomena, *e.g.* consciousness and human language (Maynard Smith J. and Szathmary E., 1995a). The question of how the life actually came into existence is

definitely important in this respect. In 1924, Russian biochemist Aleksander Oparin introduced his thesis that the development of living creatures in its initial phase should have been the subject of purely chemical evolution. Under the influence of various natural circumstances, such as for example electrical discharges in the presence of various inorganic substances, synthesized more complex organic substances, which lead to the creation of the so called "primeval soup" that was composed of substances, which represented basic building blocks for creation of first living cells (Dixon B., 1994; Luisi P. L., 2006a). It would be meaningful to mention panspermia hypothesis which includes creation of life in the universe from where it was transferred to the Earth. Advocates of panspermia hypothesis are of the opinion that the history of earth is not long enough to give life, which appeared in its cellular form 3.7 billions of years ago, the opportunity of development, because impacts of asteroids and comets prevented development of favourable conditions for inception of life up to 3.8 billions of years ago (Horgan J., 1997). Despite the latter argument, the remainder of this essay will be limited to the hypothesis that presumes the development of life on Earth.

The essential characteristic of present as well as primordial living beings is metabolism. This is an interconnected series of chemical reactions that are powered from an external source of energy. The characteristics of heredity of all living beings depend on specific replication of the DNA or RNA polymers that contain genetic information. And what is the connec-

tion between heredity and metabolism? Both processes are interconnected in the living organisms in two ways:

- Metabolism supplies the monomers that constitute replicators, which contain recorded hereditary information,
- replicators alter the kinds of chemical reactions occurring in metabolism. With other words: Replicators contain all of the information for construction and implementation of metabolism. Natural selection can exert influence over evolution of metabolism only via replicating units.

The term “replicator” in this text is understood in its broadest sense, as everything in the universe that can be copied. Replicating units in the above example would be sequences that are written within DNA or RNA homopolymers. The question is, how was such a bidirectional interaction established? It would be the easiest to adopt that the first “metabolism” was only composed of abiotic chemical reactions, as was demonstrated by Miller and Urey with their famous experiment in 1953. The experiment simulated atmosphere of Earth as was present a couple of billions of years ago. They presumed that this atmosphere was reductive and composed of CH_4 , NH_3 and H_2O . They also simulated electric discharges. The result was astonishing: Several of the proteinogenic amino acids and other organic compounds were formed, which supposedly composed the “primordial soup”, as it existed a couple of billions of years ago. Such abiotic chemical mechanism supplied monomers that could be synthesized or replicated into first replicators. Natural selection acted and chose the replicating units

that were best replicated in the chemical environment, over which they had no influence. Later in the evolution history, replicators acquired the capacity of changing their chemical environment – metabolism. Such reductionistic approach therefore presumes replicators or genes as the first, later followed by the metabolism. As alternative to the scenario that supposes the replicating units were first to develop, one may presume that there was metabolism before creation of replicators, which then in time acquired the capacity of heredity, *i.e.* DNA or RNA homopolymers. If we summarize the aforementioned, the key question is therefore what was the first thing to develop in the evolutionary history: nucleic acids that are carriers of hereditary information or proteins that read and express contained information with their specific enzyme activity, *i.e.* generate phenotype and metabolism. This classic question of “chicken and the egg problem” therefore has the following possible answers: (1) nucleic acids were first, (2) proteins were first, (3) none of them, which presumes co-evolution of both (Maynard Smith J. in Szathmáry E., 1995a,b).

General opinion is that the DNA and RNA nucleic acids appeared before the proteins did in the process of the evolution of life. RNA molecules are the most popular candidates for the evolution of life before proteins due to their capacity of enzymatic catalysis and due to their replicability (“RNA world hypothesis”). Even Richard Dawkins in his famous popular scientific work “The selfish gene” relies on the thesis that the primate in the development of life is held by replicators, *i.e.* nucleic acids. The first molecule that had an extraordi-

nary property of being able to make copies of itself, *i.e.* self-replication, was supposedly created under the influence of certain fortunate coincidences. Further evolution through natural selection and competition between molecules that were capable of self-duplication led to formation of enzymes and first cells.

In contrast to that, there are a growing number of authors that emphasize the hypothesis that promotes metabolism as the primordial process in evolution history. Such organism (“a metabolist”) supposedly later acquired genetic control and cellular organisation. Besides that, all the attempts of laboratory synthesis of DNA and RNA polynucleotids under prebiotic conditions up to date ended up with negative result. Thus the alternative option of the first RNA molecule creation, which was supposed to reproduce due to its capability of self-replication “under special circumstances” is chemically unrealistic. This is why today the theories that give primary role to prebiotic evolution of autokatalytic systems of proteins or metabolic systems, which presumably later acquired the competence of genetic information storage, are in the forefront (De Duve C., 1998; Wächtershäuser G., 1998; Shapiro R., 2000).

There were thus several authors that proposed their theories, according to which life did not come to existence with the appearance of structured polymer replicating units but they rather put a series of catalytic reactions that are mutually supported and include smaller molecules on the place of proposed beginning of life (Shapiro R., 2000 and given references).

We can suppose that the autocatalytic system is more stable than the system, which is not supported by autocatalysis. With this, we can view life as an interconnection of thermodynamic stabilization and kinetic factors that accelerate catalysis, with simultaneous understanding of life as a dynamic balance that is far distanced from thermodynamic equilibrium. The next developmental stage is represented by acquisition of information code for construction of a system in replicable elements (*e.g.* in homopolymer chains, such as RNA and DNA nucleic acids). Such code provides additional stabilization of the system against spontaneous disintegration and simultaneously represents the very beginning of heredity as known in modern organisms. Replication, transcription and translation that are used to transfer information from genes doubtlessly represent a special and very sophisticated type of catalysis or auto-catalysis. DNA and RNA molecules can also be viewed as catalysts. This particular viewpoint becomes clearer if they are not treated as separated from replication apparatus and from apparatus for transport of information that is stored within genes, *i.e.* transcription and translation. We would do well not to overlook the presence of RNA within ribosomes, where they serve as a part of translation apparatus. The system that contains the code for its own construction also definitely is capable of sophisticated regulation/self-regulation. This is why the system further had to develop mechanisms of suppression and epigenesis over “selfish interests” of replicable elements that compose the system and contain the information for construction, description and maintenance of the system itself. It is interesting

that Nietzsche in his Will to Power treats division of cells as a consequence of lack of power to control the system. Can then the initially mentioned syntagm of Nietzsche be further broadened to include the system that struggles to use its power to dominate over the whole space and out-compete other systems or absorb them. If we consider the division of the system in its broadest sense so that the division does not necessarily include creation of equal parts, then we can, while considering the aforementioned syntagm, treat it as the basic generator of diversity. It would be necessary to also mention the so called *Gaia* concept, according to which the planetary organism is practicing "homeostasis". This concept gained no support in the wider scientific community (Williams G. C., 1992 and given references). It can be treated as a limit case for the framework of our discussion.

The system at a certain stage definitely had to develop recombination or reposition of hereditary elements to be able to respond to the constantly changing environment. When dealing with the sexual reproduction there are a couple of paradoxes encountered that are very hard to explain from the paradigm of neo-Darwinism. That would be, for example, that nature favours the precision of genetic information transmission. The sexual reproduction, however, demands recombination if a gamete is to be created (Wuethrich, B., 1998). The next paradox that must be mentioned is the fact that fertilization involves combination of genes from both parents, which then gives rise to new genetic combinations. This, however, also means a greater probability of good gene combination disappearing than being

created. Sexual reproduction definitely has an indisputable role in prevention of transmission of harmful mutations to offspring. In the recent time, the Red Queen hypothesis treats sexual reproduction as accumulation of favourable mutation in response to quickly changing environment, such as resistance against parasites and enlargement of genetic diversity in future generations (Wuethrich, B., 1998; Goldsmith, T. H. and Zimmerman, W. H., 2001). It must be emphasized that with taking into consideration the selection at the level of individual organisms, the adaptability of the population is also increased in long term as an answer to natural selection (Barton N. H. and Charlesworth B., 1998). It must be stressed out that the term population would be more appropriate than, for example, group. Many of the organisms that reproduce sexually are otherwise not living in social groups. This offers a tempting thought of group selection. We do not doubt today that selection exists at the level of groups and we treat it as a weak force of selection (Williams G. C., 1992; Blackmore S., 1999). The proposition, in accordance with which the natural selection operates on all levels, from genes to social groups (Wilson D. S. and Sober E., 1994) or even on the level of *species*, must also be mentioned. The reposition of hereditary elements in primordial period of living being development is still shrouded in mystery (Ridley M., 2002). We could propose at this point that the differentiation of plasma cells, *i.e.* those cells that produce antibodies, which involves translocation of genes with intracromosomal recombination as a response to the environmental stimulus (see Stryer L., 1988a), as well as “crossing over” in meiotic cell division, are relicts from the ancient evolutionary past.

The discussion about the level at which the natural selection occurs must include the so called Spiegelman's experiment that involved the research of RNA molecule evolution outside living cells. The experiment included incubation of RNA molecules of QB bacteriophage with QB replicase and ribonucleoside triphosphates. The duration of incubation was 20 minutes, *i.e.* the time that allowed for selection of mutant RNA molecules that replicate with high speed. After that, he diluted the aliquotes of this solution in the medium that contained equal mixture of QB replicase and ribonucleoside triphosphates. The procedure was repeated for 75 times with occasional reduction of the incubation period. The result showed that the molecules of QB RNA were only long 17 % of original QB RNA length after selecting them for 75 times, and that they replicated 15 times faster as the original QB RNA molecules. This experiment demonstrated the selection at the level of homopolymer molecules outside the cell (see Stryer L., 1988b). But because the only criterion of the selection was the speed of replication, the above-mentioned experiment did not reveal anything about the rising complexity of living beings through natural selection. All RNA viruses have high rates of mutation, which is why their replication units are usually not longer than 10 kilobase pairs. This exposes another paradox, the so called "Eigen" paradox (Maynard Smith J. and Szathmary E., 1995c; Eigen M., 1986). The quantity of information that can be transferred to the future generations and is preserved with the help of natural selection depends on the accuracy of replication. The accuracy of replication in existing organisms is a consequence of actions by genetically

programmed enzymes, which is why sophisticated enzymes are necessary and that demands a large genome. The accuracy of replication without such enzymes would be low. The large genomes can therefore not exist without the precision of replication.

To be able to deal with the abovementioned paradoxes, we must return to the question on definition of life itself. It is definitely questionable to treat homopolymer molecules that carry hereditary material as life despite the proven evolution through natural selection because molecules are principally immortal and therefore lack an important attribute of life. The so called NASA definition of life is more interesting, as it proposes that the life is "self-sustained system, capable of undergoing Darwinian evolution" (according to Luisi P. L. 2006b). This definition is closer to the ideas of E. Schrödinger, proposing that organisms retain their ordered structures in the light of the second law of thermodynamics by creating disorder in their surroundings (Murphy M. P. and O'Niell A. J., 1997).

The proposition of the primordial role of metabolic system helps us avoid some of the difficult questions that are posed when considering the hypothesis that the primordial cells developed gradually around molecules of nucleic acids, capable of self-replication (*e.g.* "RNA world hypothesis") with the help of mechanisms of natural selection. The proposition of the primacy of metabolism or autocatalytic networks offers trivial solution of the previously mentioned "chicken and egg problem". The following paradoxical question that can be answered is the question of mutations

or hereditary DNA and RNA material errors during copying as an essential condition of evolutionary development. The problem is in that natural selection gives priority to high fidelity of hereditary material copying. Or in simpler words, nothing tends to evolve by itself. The problem was also pointed out by Richard Dawkins in his work "The selfish gene" (1978b). This problem simultaneously leads to next two questions we will try to answer. These are the questions of the role of hereditary material recombination and sexual reproduction of the organisms and on growing complexity of living beings throughout the evolutionary history. The recombination of hereditary material doubtlessly represents the generator of diversity to adapt to the constantly changing environment. It must also be taken into consideration that the sexual reproduction represents a fairly ineffective manner of propagating genes from an individual organism, because only 50 percent is transferred to an individual descendant (Dawkins R., 1978a). The problem of precise copying is also related to the question of growing complexity throughout evolutionary history or the "Eigen paradox". Both problems can be seen in another light when considering the proposition that the replicable elements, *i.e.* homopolymer DNA and RNA chains were formed later in evolution history and that the natural selection does not only operates on the level of genes.

There is also the question of complexity and the size of the system when life was created. One can suppose that the system spread and grew in strength while also becoming progressively more complex. The

more complex and elaborated system demanded the most precise and detailed code possible and, of course, also its reliable transcription. It would definitely be meaningful to ask what to define as the ultimate system and what is the boundary that delimits it. Research projects with the goal of acquiring artificial or semi-synthetic minimal cells that could be defined as life are very popular in the last period. The results of this kind of research work are still far from result that could be defined as minimal cells (Luisi P. L. *et al.*, 2006). Interesting results can definitely be expected.

This article began with a bit more philosophical introduction that is not regular. I do, however, believe that this kind of approach is suitable, because philosophy can also be understood as the foundation of all sciences. One should also emphasize the inverse connection; the Darwin's theory of evolution has also a momentous significance for modern philosophy (Kupiec J. J., 2009). This is why the article is concluded with a quote from Thomas H. Huxley (1883): "Let us understand, once and for all, that the ethical progress of society depends, not on imitating the cosmic process, still less in running away from it, but in combating it." One can, of course, agree or disagree with the above-mentioned.

REFERENCES:

Barton N. H. & Charlesworth B. Why Sex and Recombination. *Science*, 281, pp. 1986-1990, 1998.

Blackmore S. The Meme Machine, Oxford University Press, Oxford, p. 198, 1999.

Dawkins R. The selfish gene, Oxford University Press, Oxford, p. 46, 1978a.

Dawkins R. The selfish gene, Oxford University Press, Oxford, pp. 13-21, 1978b.

De Duve C. Clues from present - day biology: the tior ester world. In: The Molecular Origins of Life (Ed. A. Brack), Cambridge University Press, Cambridge, pp. 219-236, 1998.

Dennett D.C. Darwin's Dangerous Idea, Evolution and the Meanings of the life, Penguin Books, London, p. 62, 1995

Dixon B. Power Unseen, How Microbes Rule the World. W.H. Freeman Spektrum, New York, p. 5, 1994.

Eigen M., The Physics of Molecular Evolution, *Chemica Scripta*, 26B, pp. 13-26, 1986.

Goldsmith T. H. & Zimmerman W. F. Biology, Evolution and Human Nature, John Wiley & Sons, Inc. New York, pp. 186 - 187, 2001.

Horgan J. The End of Science. Little, Brown and Company, London, p. 106, 1997.

Huxley T. H. Evolution and ethics (London: Macmillan, 1893), In: Ridley M. Evolution, Oxford Readers, Oxford University Press, Oxford, New York, pp. 395-398, 1997.

Kupiec J. J. The Origin of Individuals, World Scientific, New Jersey, London, Singapore, Beijing, Shanghai, Hong Kong, Taipei, Chennai, 2009.

Luisi P. L. The Emergence of Life, From Chemical Origins to Synthetic Biology. Cambridge University Press, Cambridge, p. 1, 2006a.

Luisi P. L. The Emergence of Life, From Chemical Origins to Synthetic Biology. Cambridge University Press, Cambridge, p. 21, 2006b.

Luisi P. L., Ferri F. and Stano P. Approaches to semi-synthetic minimal cells: a review, *Naturwissenschaften*, 93(1), pp. 1-13, 2006.

Maynard Smith J. & Szathmáry E. The major evolutionary transitions. W.H. Freeman Spectrum, Oxford, New York, pp. 3-8, 1995a.

Maynard Smith J. & Szathmáry E. The major evolutionary transitions. W.H. Freeman Spectrum, Oxford, New York, pp. 17-18, 1995b.

Maynard Smith J. & Szathmáry E. The major evolutionary transitions. W.H. Freeman Spectrum, Oxford, New York, pp. 27-62, 1995c.

Murphy M. P. & O' Neill L. A. J. What is Life? The next fifty years. An introduction. In: What is Life? The next fifty years, Cambridge University Press, Cambridge, p. 2, 1997.

Nietzsche F. Volja za moć, Pokušaj prevrednovanja svih vrijednosti, prevod: Ante Stamać, Mladost, Zagreb, pp. 300 - 343, 1988. Original title: DER WILLE ZUR MACHT, Versuch einer Umwertung aller Werte (Ausgewählt und geordnet von Peter Gast unter Mitwirkung von Elisabeth Förster - Nietzsche), Alfred Kröner Verlag, Stuttgart, 1980.

Olson M. V. Molecular Evolution 'When Less Is More: Gene Loss as an Engine of Evolutionary Change, *Am. J. Hum. Genet.* 64. 18-23, 1999.

Ridley M. Genom; Original title: The autobiography of a species in 23 chapters, Učila, pp. 28-29, 2002.

Shapiro R. A Replicator Was Not Involved in the Origin of Life, *IUBMBLife*, 49, pp. 173-176, 2000.

Stryer L. Biochemistry (3rd edition), W.H. Freeman and Co., New York, pp. 906 - 910, 1988a.

Stryer L. Biochemistry (3rd edition), W.H. Freeman and Co., New York, pp. 864 - 865, 1988b.

Szathmáry E. & Maynard Smith J. The major evolutionary transitions. *Nature*, 374, pp. 227-232, 1995.

Wächtershäuser G. Origin of life in an iron - sulfur world. In: *The Molecular Origins of Life* (Ed. A. Brack), Cambridge University Press, Cambridge, pp. 206-218, 1998.

Williams G. C., Gaia, nature worship, and biocentric fallacies; *Quarterly Review of Biology*, 67, pp. 479-485, 1992, In: Ridley M. *Evolution*, Oxford Readers, Oxford University Press, Oxford, New York, pp. 398-407, 1997.

Wilson D.S. and Sober E. Reintroducing group selection to the human behavioral sciences, *Behavioral and Brain Sciences*, 17 (4), pp. 585-654, 1994.

Wuethrich B. Why Sex? Putting Theory to the Test, *Science*, 281, pp. 1980-1982, 1998.

ACKNOWLEDGMENT:

A sincere thanks to everyone that directly or indirectly contributed to creation of this work.

O AVTORJU

Marko Vitas se je rodil 23. marca 1966 v Ljubljani. Po maturi na Srednji kemijski šoli v Ljubljani se je vpisal na Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, kjer je leta 1990 diplomiral na Oddelku za kemijo in kemijsko tehnologijo, smer kemija. Leta 1995 je uspešno zaključil magistrski študij biokemije na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo. Med podiplomskim izobraževanjem ga pot zanesla tudi na strokovno izpopolnjevanje University of Sheffield, Velika Britanija. Po letu 1995 je nadaljeval s študijem in znanstveno raziskovalnim delom. Leta 1999 je uspešno ubranil doktorat znanosti s področja biokemije in molekularne biologije na Medicinski fakulteti, Univerze v Ljubljani. S sodelavci je objavil več strokovnih in popularnih člankov doma in v tujini, ki so bili večkrat citirani. Poleg naravoslovja so njegove velike strasti književnost, filozofija in zgodovina.

Avtor: Marko Vitas

Naslov: Pozna trgatev

Lektor: Janka Lombar

Založba: Borovnica, 2013, samozaložba

Prelom in tisk: grafex agencija | tiskarna

Oblikovanje ovitka: Barbara Kogoj

Naklada: 75 izvodov

